

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MEGEP

**(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)**

GAZETECİLİK

**FARKLI ORTAMLARDA
FOTOĞRAF ÇEKİMİ**

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	2
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ– 1	3
1. IŞIĞA GÖRE FOTOĞRAF ÇEKME	3
1.1. Gündüz Işığında Çekim	7
1.2. Gece Işığında Çekim	17
1.3. İç Mekân Işığında Çekim	27
1.4. Dış Mekân Işığında Çekim	31
UYGULAMA FAALİYETİ	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	41
ÖĞRENME FAALİYETİ– 2	43
2. HAREKETE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKME	43
2.1. Durağan Objelerin Çekimi	43
2.2. Hareketli Objelerin Çekimi	48
2.2.1. Hareketin Duruk Gösterimi	53
2.2.2. Hareketi Takip Ederek Çekim Yapma (Panning -Çevrinme- Kaydırma)	55
2.2.3. Sanal Hareket (Durağan Nesne- Hareketli Makine)	58
2.2.4. Hareketli Bir Konuyu Lekeli Görüntü Hâline Getirme	58
2.2.5. Hareketi Tepe Noktasından Yakalama	59
UYGULAMA FAALİYETİ	61
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	63
MODÜL DEĞERLENDİRME	65
CEVAP ANAHTARLARI	66
KAYNAKÇA	67

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM152
ALAN	Gazetecilik
DAL/MESLEK	Yazılı Basın Muhabirliği, Foto Muhabirliği, Sayfa Sekreterliği
MODÜLÜN ADI	Farklı Ortamlarda Fotoğraf Çekimi
MODÜLÜN TANIMI	Farklı ortamlarda ışığı ve hareketi doğru değerlendirerek amacına uygun haber fotoğrafı çekme ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Temel Fotoğrafçılık dersi modüllerini almış olmak.
YETERLİK	Farklı ortamlarda fotoğraf çekmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile farklı ortamlarda ışığı ve hareketi doğru değerlendirerek amacınıza uygun haber fotoğrafı çekebileceksiniz. Amaçlar 1. Farklı ışık ortamlarında amacınıza uygun haber fotoğrafı çekebileceksiniz. 2. Objenin hareket durumuna göre amacınıza uygun haber fotoğrafı çekebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, işletme, kütüphane, ev, dış mekânlar, bilgi teknolojileri ortamı, basın kuruluşları, fotoğraf stüdyoları, spor salonları, sinema, tiyatro, konferans gibi kendi kendinize ve grupta çalışabileceğiniz tüm ortamlar. Donanım: Fotoğraf makinesi, yardımcı malzemeler bilgisayar donanımlı atölye, projeksiyon, internet, süreli ve süresiz yayınlar.
ÖLÇME VE DEĞERLERDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmeniniz modül sonunda size ölçme aracı uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Yazılı basın muhabirlerinin çoğunlukla uzmanlaştıkları alanda iş yaptığını artık siz de biliyorsunuz. Bir gün siyasi bir sorunu, ertesi gün bir spor olayını haber yapan, daha ertesi gün bir film eleştirisi yazan gazeteciye çok az rastlanır. Gazetecilerin ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl, kim, sorularına yanıt oluşturmak için topladıkları bilgiler her haberde farklı olsa da çalışma alanları, çalışma yöntemleri ve haber yazma tarzları genelde hep aynıdır. Yazılı basın muhabirlerinin bu durumu fotoğraf çekimlerinde de geçerlidir. Foto muhabiri ise istihdam edilme ve görevlendirilme koşullarından dolayı her an farklı alanlara ait farklı konuları farklı ortamlarda çalışmak zorunda kalabilmektedir.

Bir foto muhabiri kişiliğine, kültürüne, yeteneklerine, sahip olduğu makine donanımına ve teknik bilgisine uygun haberlerin çekiminde başarılı olurken, deneyimli olmadığı veya ilgi duymadığı alanlarda ve ortamlarda görevi nedeniyle farklı bir haber çekimi yapmak zorunda kaldığında yetersiz kalabilmektedir. Nitelikli basın fotoğrafı üretiminin zorluğunu ifade eden bu durum aslında, basın fotoğrafçılığını bir meslek yapan temel nedendir. Çünkü bu zorluğu aşmak için verilen çaba önce bilgiye, birikime ve beceriye; sonrasındaysa mesleki yeterliğe dönüşmektedir. Her ortamda aynı nitelikte fotoğraf çekmek olanaksız görünse bile, foto muhabirlerinden beklenen farklı ortamlarda iyi fotoğraflar çekebilme becerisidir.

Modül içeriğinin farklı alanlar yerine farklı ortamlar biçiminde oluşturulmasının ve iki ana başlığa sıkıştırılmasının nedeni; hem karşılaşılabileceğiniz olası çekim ortamlarını tek tek belirlemenin, sınıflandırmanın ve açıklamanın imkânsız olması hem de elinizdeki modülün 12. sınıfta işleyeceğiniz alan modüllerine bir zemin oluşturmasıdır. Modülünüzün içeriği belirtilen nedenlerle fotoğraf çekim tekniğinin temeli olan ‘Işık ve Hareket’ eksenindeki bazı farklılıklarla sınırlandırılmıştır.

Beklentileri karşılayabilecek nitelikte çekimler yapabilmeniz, farkınızı ve tarzınızı yaratabilmeniz için Farklı Ortamlarda Fotoğraf Çekimi modülünden azami düzeyde yararlanmanız gerekmektedir. Başarılar...

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Farklı ışık ortamlarında amacınıza uygun haber fotoğrafı çekebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Eğer varsa ilinizdeki basın kuruluşlarında çalışan fotoğrafçıları ziyaret ederek veya e-mail ve telefon aracılığıyla ulaşarak farklı ortamlarda çekim yaparken ışıkla ilgili olarak karşılaştıkları zorluklar, bu zorlukları aşmak için kullandıkları yöntemler ile donanımlar hakkında bir araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarını rapor ederek arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. IŞIĞA GÖRE FOTOĞRAF ÇEKME

Her türlü fotoğraf çekiminde gözetilmesi gereken kadraj, doku, ritim, fon, kontrastlık, keskinlik, şema, perspektif, ışık, hareket, kritik an, denge, bütünlük, yön, oran ve yaşantı gibi görsel kompozisyon öğeleri diğer fotoğrafçılık türlerinde olduğu kadar basın fotoğrafçılığında da önemsenmelidir. Ancak bu gereklilik, Haber Fotoğrafçılığı modülünde ayrıntılı olarak açıklanan, bu modülün giriş bölümünde ise kısaca değinilen güçlükler nedeniyle pratikte pek mümkün olmamaktadır. Bu yüzden yazılı basın fotoğrafçılığında estetik başarıdan çok bilgilendirme amacı güdülmektedir. Haber konusunu en iyi aktarabilecek “kritik an”ları göstermek için miktarı, türü ve yönü doğru bir aydınlatma, mesaja uygun çekim açısı, mesafe ayarı ve kadrajlama gibi öğeler diğer kompozisyon öğelerinden daha çok önemsenmektedir.

Resim 1.1:

Üstteki fotoğrafları haber özelliği ve kompozisyon öğeleri açısından değerlendiriniz.

Oysa basın fotoğrafçılığında her zaman aktif düzenleme gerektirmeyen, tekrarı ve kurgulanması olanaklı fotoğraflar da çekilmektedir. Bu tür fotoğraflarda ise bütün öğeler devreye girmektedir. Hatta meslekte olgunlaşan muhabirler, bir refleks hâline getirdikleri farklı deneyimlerinin katkısıyla, çok hızlı bir şekilde gerçekleştirdikleri çekimlerde bile ışık, yer ve çekim zamanının ötesine geçerek çok başarılı kompozisyonlar oluşturabilmektedir.

En az malzemeye her an her yerde karşılaşılabileceği çoğu anlık olan sınırsız habere en iyi fotoğrafları çekme görevi üstlenen bir basın fotoğrafçısının sorumluluk yükü elbette çok ağırdır. Buna rağmen popüler fotoğrafçıların büyük çoğunluğu yine de haber fotoğrafçısıdır.

Haber fotoğrafçılığının şeytan üçgeni olan şipşak kolaycılığında boğulup yok olmak istemiyorsanız eğer, bu modülden öğreneceğiniz farklı ortamlarla ilgili temel bilgileri ışık ve kompozisyon modülündeki bilgiler ve çekim uygulamalarınızla tamamlamaya çalışınız.

Haber fotoğrafı çekimlerinin temel önceliği ışık, yer ve zamanlamadır. Bu nedenle farklı ortamlarda haber fotoğrafı çekerken öncelikli olarak haber içeriğine en uygun açıdaki çekim yerinde konumlanıp ışık ve hız ayarını -gerekliyse- özenli olarak yaptıktan sonra mesajınızı aktarabileceğiniz kritik anları belirlemelisiniz.

Belirtilen etkenler objeyi hem gerçekte hem de fotoğraf yüzeyinde olduğundan daha farklı gösterir. Örneğin bol ışıklı ortamlar fotoğrafa daha canlı ve iç açıcı bir görünüm kazandırırken, kapalı havada gerçekleştirilen çekimler ise fotoğrafa bazen yumuşak romantik bir hava katsa da genel olarak hep hüznü ön plana çıkarır.

Resim 1.2:

Bir motor fuarında çekilen yukarıdaki fotoğraflara baktığınızda en çok dikkat çeken farklılığın ışık, mesafe ve zamanlamadan kaynaklandığını göreceksiniz.

Birinci fotoğrafta mesafe, kadraj, kontrastlık ve zamanlama daha estetik bir kompozisyon oluşturacak biçimde ayarlanmış; ancak ters ışığı dengelemek için dolgu flaşı kullanılmadığından konu belirginleşmemiştir. Birinci fotoğraf eğer muhabirin önüne düşen ikinci gölge kayboluncaya dek beklenip dolgu flaşıyla çekilseydi hem habere hem de kompozisyon kurallarına uygun bir boyut kazanırdı.

Her konu farklı ortam, her ortam da farklı ışık açısı ve oranı demektir. Basın fotoğrafçıların çoğu makine dışında sadece flaş, birkaç zoom objektif, parasoley(güneşlik) bazı filtreler ve bezen de sehpa ile çalışır. Oysa her ortamın kendine özgü araç gereçleri ve teknikleri vardır. Bu nedenle fotoğraf makinelerinize ilaveten sık çekeceğiniz ortamlara uygun olan daha özel aksesuarlar edinmeye, bunları yerinde ve zamanında kullanmaya çalışınız.

Basın fotoğrafçıları gittikleri haber ortamlarında çekim açısı, çekim yeri ve çekim zamanını seçmekte çoğunlukla özgür değildir. Gerekli doğru ışığı her zaman yakalayamaz ve oluşturamazlar. Ayrıca önemli olayların çoğu önceden bilinmeyen ani gelişmeler biçiminde olduğundan kritik anları yakalamak teknik bilgi ve beceri gerektirmektedir. Bu bağlamda muhabirin başarısı hangi durumun daha önemli olduğunu sezme becerisine, reflekslerine ve temel bilgileri içeren değişiklikleri değerlendirebilme yeteneğine bağlıdır.

Resim 1.3:

Üstteki fotoğrafları ışık, açı, mesafe ve kritik an bakımından inceleyiniz. (fot. milliyet.com.tr)

Foto muhabiri bazen çekim zamanından, yerinden ya da ortamından kaynaklanan olumsuzluklar nedeniyle bir kişiyi, objeyi ve tekrarı mümkün olan olayları, amacına uygun olarak görüntülemekte zorlandığında fotoğrafı daha elverişli bir yere aktardıktan sonra çekebilir. Bu davranış biçimi foto muhabirini, habercilik ilkeleri ve prensiplerine bağlı kaldığı, konuya doğallığını kaybettirmedeği sürece olay veya durumun gerçekliğinden değil, sadece o anın gerçekliğinden uzaklaştırır. Bu yöntemle çekilen fotoğraflardaki gerçekliğe ise akla yatkın gerçeklik denir. Milliyet Gazetesi Fotoğraf editörü Ercan Arslan, Anadolu Ajansı fotoğraf editörü Abdurrahman Antakyalı'ya verdiği mülakatta, akla yatkın gerçeklikle ilgili olarak yaşadığı bir çekim anısını naklederken, şunları ifade etmektedir:

“Röportaj yapılacak kişinin kim olduğunu öğrendikten sonra, fotoğraf çekeceğim mekâna ve zamana müdahale etmek isterim. Bunda zaman zaman başarılı olsam da çok sıkıntı yaşadığımı söylemeliyim. Gittiğim kişiye kararlılığımı, nasıl fotoğraflar çekmek istediğimi anlatırım; iyi bir iletişim kurmaya özen gösteririm. Fotoğraf çekeceğim noktaları önceden tespit ederim. Bu tür işlerde kararsız olmak büyük handikap. Birlikte gittiğiniz muhabir çok önemli; çünkü muhabir ile foto muhabiri arasındaki ilişki, konuşulan kişinin foto muhabirine bakışını etkiliyor.

Röportaj yapılacak mekânın fotoğraf için kötü ve çekim için iyi bir saat olmayışı, üstelik röportaj yapılacak kişinin olumsuz tavrı, zamanın sınırlı oluşu bu tarz röportajların temel sorunlarıdır. Bir Hülya Avşar röportajı için Ahmet Tulgar’la Ayvalık’a gitmiştik. Çok memnun kaldığımız bir çalışma yaptık. Haber gazetede çıkınca, Hülya Avşar övgü dolu sözlerle teşekkür etti. Daha sonra Can Dündar röportaj yapmak istedi Hülya Avşar’la. Fotoğraf çekimi için de Darüşşafaka Lisesi’nin tenis kortunu seçmişler. Ben oranın röportaj için uygun olmadığını söyledim ama yine de gittik. Florasan lambalarla aydınlatılmış kapalı mekânda buluştuk. Can Dündar da tenis kıyafetini giymiş, maç başlayacak. Hülya Avşar bana ‘Saçlarım bozulmadan fotoğraflarımı çek’ dedi. Ben de kendimi tanıtip Ayvalık’ta yaptığımız çalışmayı hatırlattım. Burada fotoğraf çekmek istemediğimi söyledim. ‘Sen nerede istiyorsun’ diye sordu. Ben de bir mekân söyledim, çok hoşuna gitti. ‘Hemen gidelim’ dedi. Can Dündar da itiraz etmeden, çok memnun olacağını, tenis maçını daha sonra da yapabileceklerini söyledi. Biz oradan ayrıldık ve yine çok memnun olduğumuz bir çalışma yaptık.”

Aktarılan alıntıdan da anlaşıldığı üzere bu yöntemle ancak bazı haberler ile özellikle röportaj, mülakat, gezi ve tanıtım metinleri için yapılan fotoğraf çekimlerinde başvurulabilir.

Haber çekim sürecinin aşamaları genel olarak şöyledir:

- Öncelikle çekim yapılacak haber ortamıyla ilgili ön araştırma yapılır.
- Gerekli donanım hazırlandıktan sonra zamanında çekim alanına gidilir.
- İmkânlar ölçüsünde amaca en uygun çekim açısı, mesafesi ve yüksekliği belirlenir.
- Ortamdaki ışığın türü, miktarı ve geliş açısı, hızlı ve doğru bir şekilde yorumlanarak ASA ayarı, beyaz ayarı ve pozometre ölçüm yöntemi yapılır.
- Gerekliyorsa filtre, tripot, flaş gibi yardımcı gereçler ayarlanır.
- Çekim mesafesi, çekim açısı ve çekim zamanı belirlenir.
- Hareket ve net alan derinliği durumuna uygun olan çekim modu belirlenir.
- Diyafram ve enstantane değerleri kontrol edilip gerekirse yeniden ayarlanır.
- Netleştirilmek istenen noktalar belirlenerek gerekli netlik ayarı yapılır.
- Habere uygun kritik anlar fotoğraflanır.
- En kısa zamanda fotoğraf seçimi yapılarak ilgililere teslim edilir.

1.1. Gündüz Işığında Çekim

Haber fotoğraflarının büyük bir kısmı gündüz çekilmektedir. Çok sık haber yapılan resmi kurumlarla ilgili çalışmalar, mitingler, törenler, anma-kutlama etkinlikleri, iş toplantıları, açılışlar, konferanslar, seminer gibi konuların çekimi genellikle gündüz saatlerinde yapılır. Foto muhabirleri gündüz yaptıkları çekimlerde yalnızca doğal ışıktan değil yapay ışıktan da yararlanırlar. Özellikle iç mekânlarda yapılan mülakat ve röportaj çekimlerinde sadece yapay ışık veya sadece doğal ışık kullanılabileceği gibi ikisi bir arada da kullanılabilmektedir.

Resim 1.4:Gün ışığı(1.Fot. Hikmet Saatçi) Yapay ışık +Gün ışığı (Yapay ışık fot. com.tr alıntı)

Gündüz çekimi kavramı güneş ışığı da denilen doğrudan gün ışığı ile kontrollü veya kontrolsüz olarak çeşitli cisimlerden yansıyor konuyu aydınlatan doğal ışıktan yapılan çekimleri ifade eder. Doğal ışığın şiddet, kontrast, renk ve yön gibi nitelikleri sabit değildir. Bu değişiklikler mevsimlere, aylara, günün saatlerine, coğrafi konuma ve yükseltiye göre farklılıklar gösterir. Ayrıca doğal ışık ortamındaki fiziksel şartlar yansıtma, soğurtma ve dağıtma gibi farklılıklara yol açarak duyurmak üzerine düşen ışığı etkilemektedir.

Fotoğrafın temel yapıtaşı ışıktır. Fotoğraf makineniz kadar ışığın özelliklerini de tanımanız gerekir. Piyasada satılan filmlerin büyük bir bölümü ancak gün ışığında kullanılıncı doğru renkleri verecek biçimde üretilen daylight filmlerdir. (Gece çekimlerinde ise tungsten tipi film kullanılır.). Çünkü gün ışığının rengi her ortamda ve saatte aynı değildir. Gün doğumu ve gün batımı evresinde gün ışığında çok hızlı bir renk değişikliği olur. Örneğin gece çekilen fotoğraflar lacivert, gün doğumundan önce çekilenler mavi-mor, gün batımında ve doğumunda çekilen fotoğraflar ise daha kırmızı tonlarda çıkar. Işıktaki renk değişimlerini gözlerimiz düzelterek fotoğraf filmleri ve dijital sensörler ise olduğu gibi algılar. O hâlde gündüz çekimlerinde gün ışığının ve yapay ışığın renk ısısından (Kelvin) kaynaklanan bu renk oluşumunu bilinçli olarak kullanmalı, makinenizin beyaz ayarı fonksiyonundan ortama veya hedefinize uygun olan ışık simgesini gerçekten gerekliyse seçmelisiniz. Konu üzerine düşen ışıktaki hâkim rengin fotoğraflarınıza bazen özel bir anlam katabileceğini unutmamalısınız. (Ayrıntıları anımsamak için Makine Ayarları ve Işık modüllerine yeniden bakınız.)

Resim 1.5:Farklı ışık ortamlarına örnek fotoğraflar

Işığın hiç bir engelle karşılaşmadan konu üzerine doğrudan ulaşması (örneğin bulutsuz bir gökyüzünden gelen güneş ya da flaş ışığı), çok sert bir gölgeye yol açar. Bu nedenle konunun ışık alan ve almayan bölümleri arasında çok belirgin bir ton farklılığı oluşur. Buna yüksek kontrast adı verilir. Fotoğraf üzerinde oluşan yüksek ışık kontrastının dramatik bir sonuç yarattığı varsayılmaktadır. Dramatik etkiyi artırmak için gün ışığının geliş yönüne dik açı oluşturacak biçimde fotoğraflar çekiniz. Böylece konunun bir yanı aydınlık, diğer yanı gölge olacaktır.

Resim 1.6:

Üstteki ilk fotoğraf yüksek kontrasta, ikinci fotoğraf ise aşırı kontrasta örnektir.

Dramatik etkiyi azaltmak isterseniz kontrastı düşürmelisiniz. Başvurabileceğiniz iki yol var: Birincisi, kontrast olan objeler flaş menziline daha uzak değilse dolgu flaş kullanmak veya reflektörle ışık yansıtmak ya da başka bir ışık kullanmak; ikinci yol ise, ya açı değiştirmek ya güneşi arkanıza alıp konuyu aydınlık cephesinden çekmek ya da vazgeçmek...

Resim 1.6. Aydınlık cephe ışığı

Yetersiz dolgu flaş

Yeterli dolgu flaş

Basın fotoğrafçıları kullanımı pratik olmayan reflektördense dolgu flaşı kullanmayı tercih ederler. ‘dolgu flaşı’ denince aklınıza bir flaş türü gelmesin. Gün ışığında çekim yapılmasına karşın istenmeyen koyu gölgeleri yumuşatmak ve kontrastlığı azaltmak için kullanılan flaş ışığını ifade etmektedir. Çok sık başvurulanan önemli bir yöntemdir.

Şimdi de aydınlatmayla ilgili bazı temel kavramları kısaca anlamaya çalışalım:

Anahtar ışık: Bir fotoğraftaki konuyu tek olarak veya aynı anda kullanılan birçok ışık kaynağından daha çok ışık vererek aydınlatan, cepheden kullanılmamak koşuluyla konuda derinlik duygusu yaratan, gölge ve parlaklık dengesi oluşturan ana ışığa anahtar ışık denir. Anahtar ışığın yönü ve şiddeti konunun özelliğine, diğer ışıkların durumuna ve verilmek istenen mesaja göre doğru seçilmelidir. Genellikle objektife en yakın noktada bulundurulur ve diğerlerinden daha güçlü olan bu ışık kaynağının temel işlevi konuyu aydınlatmaktır. Ana ışık da denilen anahtar ışık kısaca, fotoğraf çekmemizi sağlayan asıl ışıktır.

Resim 1.7:

Cepheden aydınlanan çiçeğe hafif yan açıdan bakılıp gölge ve ışıklı dip otları kadrja alınarak bir derinlik yakalanmış. Ortadaki fotoğrafta güneş ışığı dışarıda tutularak ana temayı vurgulayan anahtar ışık olarak dağınık gölge ışığı seçilmiş ve yüksek kontrast engellenmiş, üçüncüde ise konu cepheden gelen anahtar ışıkla aydınlatılmasına rağmen düzensiz dağılan objelerdeki kontrast fotoğrafa derinlik ve canlılık katmış.

Dolgu ışığı: Anahtar ışığın yaratmış olduğu parlaklık ve gölge dengesini bozmadan sadece gölgeleri yumuşatmak için kullanılan ışığa dolgu ışığı denir. Genellikle anahtar ışığa ters ya da yanal açıdan gelen bu ışık, çeşitli reflektörler ve flaşlar yardımıyla oluşturulur. Bilinçli kullanıldığında fotoğrafa derinlik, estetik ve heyecan katar. Dolgu ışığı bilinçli olarak kullanılmadığında ışık patlaması gibi birçok olumsuz sonuç doğabilir. Kullanılan dolgu flaş ışığı anahtar ışıktan daha fazla olmamalıdır. Dolgu ışığı kullanmadan önce konu ile ışık arasındaki mesafeyi tespit edip ortam ışığının poz değeriyle eş değerde ışık verecek biçimde pozlama ayarı yapmalısınız. Anahtar ışığın yol açtığı gölge ve parlak yerleri dengelemek için dolgu ışığı olarak flaş kullanacaksanız eğer, flaş kılavuz numarasını bilmeniz ve bu numarayı mesafeye bölerek ayarlamamız gereken diyafram değerini bulmanız gerekir.

Resim 1.8:

Işığın geliş yönü konunuzun belirginliğini artırabileceği gibi sonucu olumsuz olarak da etkileyebilir. Fotoğraf çekiminde kullanılan ışığın konuya düşme yönü genel olarak cephe, ters, yan, tepe ve dağınık olmak üzere beşe ayrılır.

Aşağıda ışığın geliş açısına göre fotoğraf çekimi ile ilgili öneriler yer almaktadır.

Cephe Işığında Fotoğraf Çekimi

Çekilen konuyu tam karşıdan aydınlatan ışığa cephe ışığı denir. Cephe ışığı ile yapılan bir çekimden söz edebilmek için konu üzerindeki ışıklı bölgenin fotoğrafçıya dönük olması gerekir. Güneş ışığıyla aydınlanan fotoğrafların çoğu, sanki cephe ışığında çekilmiş gibi değerlendirilmektedir. Oysa güneşte çekilen fotoğrafların ancak az bir kısmı cephe ışığında çekilmektedir. Gündüz fotoğraflarında daha çok tepe ışığına rastlanır. Cephe ışığıyla aydınlatılan konulardaki kontrastlık diğer ışık yönlerine göre daha düşük kalır. Bu durumu, renkli fotoğraf için bir avantaj olarak değerlendirilebilirsiniz. Objelerin rengini doğru yansıttığı için tavsiye edilen cephe ışığının, hacim ve derinlik etkisini azalttığını unutmayınız. Çünkü cephe ışığı girinti ve çıkıntılarda oluşabilecek gölgeleri ışıkla doldurarak konunun kontrastlığını azaltır. Doku detayları ve hacim duygusu zayıflar, gerçekte derinliği de olan konularda derinliği devre dışına çıkartarak, adeta yalnızca en ve boydan oluşan iki boyutlu bir etki yaratır. Cephe ışığıyla yapılan çekimlerde gölge tamamen veya kısmen obje arkasında oluştuğundan makine tarafından görülemez. Bu nedenle cephe ışığıyla aydınlatılan objelerin görüntüsünde düz ve basık bir etki oluşur. Basın fotoğraflarında çok sık karşılaşılan bir durumdur. Çünkü basın fotoğrafçılarının en çok kullandığı anahtar ışık kaynağı dâhili ve harici flaşıdır ve tek flaş özellikle yakın plan çekimlerinde tam bir cephe ışığıdır. Aslında muhabirlerin tek flaşı çok sık kullanmaları çalışma koşullarından kaynaklanmaktadır. Ancak bunu alışkanlığa dönüştürdüklerini ve neredeyse her ortamda kullandıklarını söyleyebiliriz.

Resim 1.9: Özellikle 1. ve flaşla aydınlanan 3. fotoğrafta derinlik kaybı var. 2. fotoğrafta ise konu kontrastı ve perspektifin derinliği artırdığını görüyoruz. (2. Fot. İkrâm TAŞTAN) .

Yanal Işıktaki Fotoğraf Çekimi

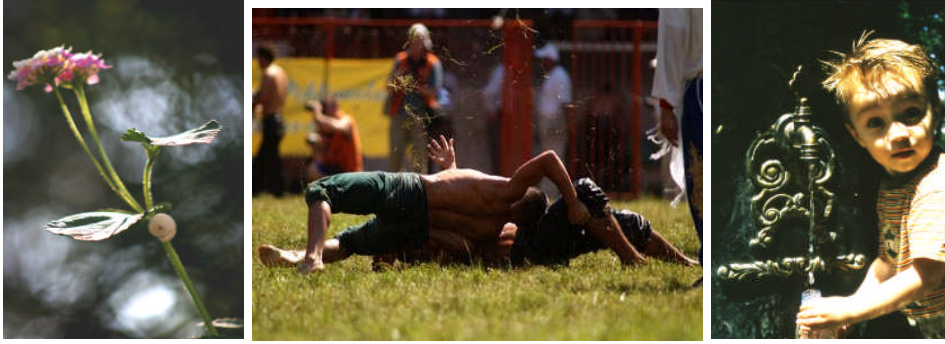
Çekilen konuyu yan tarafından aydınlatan ışığa yanal ışık denir. Bu tür aydınlatmada ışık konunun sağ ya da sol yanını aydınlatırken diğer tarafında gölgeler oluşturur. Yandan aydınlatmada dokular açığa çıkar ve hacim duygusu belirginleşir. Üç boyutluluk izlenimi ve renk verimi en iyi olan yanal ışık, ayrıca çok kolay elde edilen bir ışık türüdür. Gündüzleri karşılaşılabileceğiniz en iyi yanal ışık, güneşin sabah erken ve öğleden sonraki eğik açılı durumudur. Basın fotoğrafçıların özelliikle gündüz yaptıkları iç çekimlerin büyük bir kısmı yanal ışıktaki gerçekleşmektedir. Pencereden veya masa lambasından gelen yatay ışığın aydınlatığı portre fotoğraflarıyla çok sık karşılaşırsınız örneğin. Bu tür durumlarda poz değerleri yeterliyse ve gölge yerler önemli değilse dolgu flaşı kullanmadan değişik, hoş fotoğraflar elde edebilirsiniz. Yanal ışıkla aydınlanan ana objenin etrafındaki karanlık ayrıntıları geniş bir açıdan aydınlık göstermek isterseniz eğer bölgesel; karanlık bırakmak isterseniz merkez ağırlıklı veya noktasal poz ölçümü yapmalısınız.

Resim 1.10.

Tepe Işığında Fotoğraf Çekimi

Çekilen konuyu üstten aydınlatan ışığa tepe ışığı denir. Basın fotoğrafçıları konunun tepeden aydınlandığı ışık ortamlarında da çekim yapmak zorunda kalabilirler. Gündüz yapacağınız dış çekimlerde en belirgin tepe ışığına yaz aylarında öğleyin (saat 11 ile 14 arası) rastlarsınız. İç ortamda ise lamba altı ilk akla gelen örnektir. Tepe ışığı, fotoğrafta derinlik etkisini yok eder, düşey yüzeyleri yeterince aydınlatamayıp aşağı doğru uzayan gölgeler oluşturur ve ışık yönündeki yüzeylerin renginin doğru yansımalarını engeller. En az kullanılan ışık yönü tepe ışığıdır. Sadece yaratıcı, özgün sanatsal çalışmalarda tercih edilmektedir. Bu ışığın olumsuz sonuçları ancak dolgu ışığıyla azaltılabilir.

Resim1.11:Çiçek ve yaprak gibi obje çekimleri tepe ışığına genellikle uygundur. Güreş fotoğrafı da tepe ışığının doğru kullanımına çok güzel bir örnek (Fot:Selahattin SEVİ). Sağdaki fotoğrafta ise öğle ışığının portreye uygun olmadığını görüyoruz.

Ters Işıktaki Fotoğraf Çekimi

Çekilen konuyu arka tarafından aydınlatarak ön tarafını gölgede bırakan ışık türüne ters ışık denir. Basın fotoğrafçıları bazen isteyerek bazen de çaresiz kaldığı için bu ışıktaki çekim yapar. Gündüz dış ortamda ters ışığın en yaygın olduğu zamanlar sabah ve akşam saatleridir. Örneğin gün doğumu ve batımında güneşin konu arkasında kalması sık karşılaşılan bir durumdur. Ters ışık, konu ve fon kontrastlığını en fazla artıran ışık türüdür. Bu ışık yönünün kullanıldığı durumlarda konunun detayları fazla seçilemez. Bilinçli kullanıldığında inandırıcı bir mekân duygusu ve derinlik hissi veren ters ışık, olağanüstü güzellikler ve ilginç ifadeler dünyası yaratmaya hayli elverişlidir.

Resim 1.12:İyi bir örnek olan 1.fotoğrafta kontrastlık ve gölgelere dikkat ediniz. Slüete daha uygun olan 2. fotoğraf tipik bir ters ışık örneğidir. 3. de görüyoruz ki ters ışığa en uygun konu bitkilerdir. 4. de ters ışık hem fonda hem de önde çok iyi dengelenmiş (Fot:İkram TAŞTAN). 5. fotoğraf ters ışığın suda kullanımına, yarattığı kontrast ve derinlikle iyi bir örnektir.

Otomatik pozlama modlarıyla ön yüzü gölgede kalan objeleri aydınlık çekerken istediğinizde doğru sonuç almanız için makinenizin pozometresini noktasal veya merkez ağırlıklı poz ölçümüne ayarlamalısınız. Ayrıca ilerleyen bölümlerde açıklanan gri kart, el içi veya teleobjektifle yaklaşarak poz ölçme yöntemlerinden birini de kullanabilirsiniz. Silüet çekimi için en uygun ışık yönü ters ışıktır. Ters ışığın aşırı yüksek kontrast oluşturacak biçimde kullanılması sonucunda ise silüet fotoğraf elde edilir.

Silüet Fotoğrafı Çekme

Fotoğraf çekimlerinde ışığın mutlaka makinenin arkasına denk gelmesi önerilir. Oysa bazı gezi mekân fotoğraflarında, insan figürlerinin çekimlerinde ya da yaratımın ön planda olduğu fotoğraflarda objeyi kimliğinden soyutlayarak anlatmak, sadece bir izlenim yaratmak gibi amaçlarla çekim yapmak istediğinizde ışık kaynağını makinenizin önüne almanız gerekir. Silüet çekimi yaparken makinenizin verdiği poz değerini diyafram ve enstantane değerlerinden birini iki kat daha az ışık geçecek şekilde ayarlamalısınız. Hangisine müdahale edeceğinizi ise hareket ve alan derinliği tercihinize göre belirlemelisiniz. Bu yöntemle çektiğiniz fotoğrafların ayrı bir anlama bürünerek sıra dışı, ilginç bir boyut kazandığını göreceksiniz. Bu yöntemde fotoğrafta yer alan objelerin açık kimliği değil geneli ifade eden anlamlı duruşu önemlidir. Kısacası neyi anlattığınız değil neyi nasıl anlattığınız önemlidir.

Resim1.13:Ters ışıktaki çekilmiş silüet fotoğrafları. (1.fot. milliyet.com.tr sitesinden alıntıdır).

Silüet fotoğrafları çekmek için sadece güneş ışığı değil yapay ışık da kullanılabilir. İyiye aydınlatılmış beyaz bir fon önünde hiç aydınlatılmamış bir konunun fotoğrafı çekilerek de silüet görüntüleri elde edilir. Değişik silüet görüntüleri elde etmek için farklı renkteki fonlar ve değişik aydınlatma şekilleri kullanılabilir. En çok kullanılanı beyaz ince bir kumaşın arkadan aydınlatılması ve öndeki konunun fotoğrafının çekilmesidir.

Gündüz çekimi yaparken aşağıda sıralanan önerileri dikkate alınız:

Gün ışığında çekim yapan muhabir ışığın kelvin özelliklerini veya ışık türlerini göz önünde bulundurmalı, ya ışık türüne göre film seçerek uygun filtrelerle düzeltmeli veya makinesinin beyaz ayarını önceden yapmalıdır. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için Makine Ayarları ile Işık ve Kompozisyon modüllerindeki ilgili bölümleri inceleyiniz.

Mesleğe yeni başlayan foto muhabirleri tecrübesizlikleri nedeniyle zaman zaman fotoğrafları için gerekli doğru poz değerlerini yakalamakta zorlanırlar. Bir çözüm yolu olarak, manuel çekim yaparken makinenin pozometresinin verdiği değerlerin bir poz altında ve bir poz üstünde değer vererek çekim yapabilirsiniz. Program modunda çekerken üçlü telafi pozlama ayarı kullanabilirsiniz. Bu önerileri deneyemeyecek kadar kısa bir sürede anlık çekimler yapmak zorundaysanız ortam ışığından daha düşük bir diyafram veya enstantane değeri seçerek fazla pozlama yapınız. Çünkü fazla pozlamadan kaynaklanan olumsuzluklar dijital ortamda telafi edilebilmekte, az pozlandırmadan kaynaklanan olumsuzluklar ise düzeltilememektedir.

Gündüz çekimlerinde ışık genellikle yeterli olacağından, özellikle tek veya grup hâlindeki kişileri çekerken gözlerin kapalı çıkmasını önlemek için 1/125 gibi yüksek bir enstantane değeriyle enstantene öncelikli veya manuel modda çalışmalısınız. Eğer program veya portre modunda çalışıyorsanız her pozda ayar kadranını yeniden belirlediğiniz enstantaneye kadar çevirmelisiniz. Bu teknikle çalışmanın bir yararı da, açık diyafram nedeniyle net alan derinliğini azaltıp arka plandaki görüntülerin yol açacağı karmaşıklığı ortadan kaldırmasıdır.

Haber fotoğrafçıları sık karşılaştıkları farklı ortamlara uygun farklı donanımlara sahip olmalıdır. Hiç değilse az çok ihtiyaçlarını karşılayabilecek ortalama bir donanım edinmelidirler. Örneğin sabit odaklı objektiflerden oluşan bir set oluşturmak, taşımak kullanmak ve korumak çok zordur. Bu nedenle hiç değilse 14-35 mm, 18-70 mm, 70-300 mm'lik geniş diyaframlı bir zoom objektif setini sürekli yanında bulundurmalı ve her tür fotoğrafa hazır bir konumda beklemelidir.

Özellikle güvenlik riski taşıyan olumsuz olayları çalışırken veya uzakta cereyan eden herhangi anlık bir olayı çekerken teleobjektif (uzun odaklı) kullanmak zorunda kalırsınız. Bu tür ortamlarda tripot kullanma şansınız da olmayacağı için teleobjektifinizin odak uzaklığına uygun bir enstantane değeri seçmeniz gerekir. Bu seçimi yaparken ortam ışığının ASA ve diyafram değerlerine denk olup olmadığına bakmalısınız.

Resim 1.14: Bir teröristin vurulmasını gösteren üstteki olaya benzer durumlarda çoğunlukla uzakta durarak tele objektif kullanmak gerekir. (Fot:AA Muhabiri Ali Ünal)

Ortaman çok açık veya karla kaplanmış olduğu yerde pozometre, ışığı olduğundan çok algılayarak poz kısar ve fotoğrafı grileştirir. Bu olumsuzluğu düzeltmek için enstantane veya diyafram değerini objenin tonu ve ışık miktarına bağlı olarak 2 stop kadar yükseltiniz.

Resim 1.15:Üstteki iki fotoğrafın çekiminde bu yöntem kullanılmıştır.

Tek rengin baskın olduğu ortamlarda objeleri ayırt etmek zorlaştığından ana objeye farklı bir renk vermek gerekebilir. Bunun için bazen sadece flaş yeterli olurken, bazen renkli flaş filtresi veya yarı şeffaf farklı renklerde jelatin kullanmanız gerekir.

Resim 1.16:Üstteki fotoğrafta bu işlem flaşla yapılmıştır.

Ortam ışığı, fotoğrafınızda oluşturmak istediğiniz net alan derinliği ve hareket izlenimini engelleyecek oranda fazla ise ışık yoğunluğunu azaltmak için ASA değerini küçültmelisiniz; bu da yeterli olmazsa, ND (gri) filtre kullanmalısınız. Fotoğrafı ikiye bölen aydınlık ve gölge alanlardaki ışık kontrastını dengelemek için degreje filtre kullanınız.

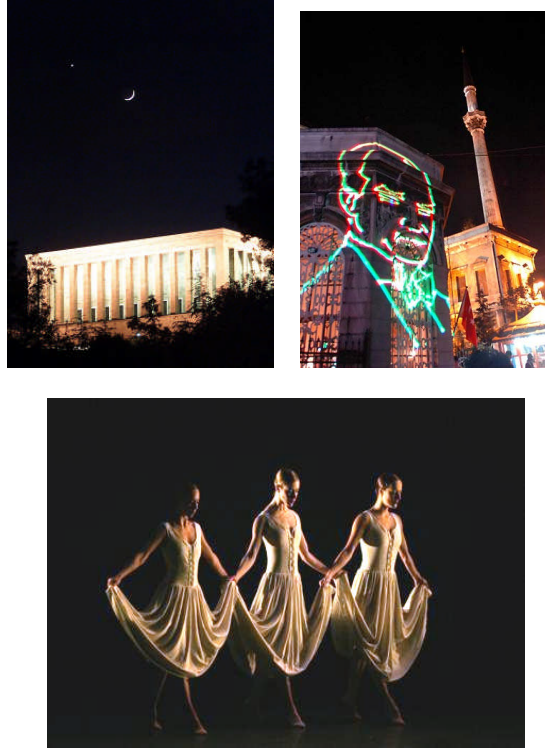
1.2. Gece Işığında Çekim

Farklı gece ortamlarında çekilen fotoğrafların kendine özgü güzellikleri kadar kendine özgü özellikleri de vardır. Bir tarafta yapay ışıklarla aydınlatılmış caddeler, vitrinler, konutlar, tarihi ve turistik binalar, diğer tarafta patlayan havai fişekler, şimşekler ve akıp giden taşıt lambaları, öte yanda ise ay, yıldız ve yakamozlardan yansıyan ışık demetlerinin hepsi de gece fotoğrafı için güzel ancak zor birer çekim örneğidir.

Resim 1.17: Amatör ve profesyonel tüm fotoğrafçıların ilgi duyduğu bu gizemli ışık şöenleri basın fotoğrafçıları tarafından da zaman zaman kullanılan konulardır.

Basın fotoğrafçılarının gece çekimleri elbette bu örneklerle sınırlandırılmaz. Örneğin sahne sanatlarıyla ilgili gösteriler, film ve oyun galaları, gece konserleri, defileler, kokteyller, yıl dönümü ve doğum günü gibi kutlamalar, yemekli iş toplantıları, şehir ve kasaba manzaraları, gece oluşan afet, kaza ve polisiye olaylar basında sıkça yer alan konulardır.

Resim 1 18:Üstteki gece çekimine örnek basın fotoğrafları AA.dan alınmıştır.

Yine de basın fotoğrafçıların gece yaptıkları haber takibi ve fotoğraf çekimi oranının gündüz çekimlerinden daha az olduğunu söyleyebiliriz. Gece fotoğrafçılığının temel özelliği ışığın az olduğu veya hiç olmadığı yerlerde yaşanan çekim zorluğudur. Bu atmosfer farklılığından dolayı yararlanılan ilave gereçler, yapılan ön hazırlık, kullanılan çekim teknikleri ve kurgulanan kompozisyon öğeleri gündüz çekiminden çok farklı ve yorucudur.

Gece fotoğraflarını kullanılan ışık kaynağına göre flaşlı ve flaşsız, çekim yapılan yere göre ise iç ve dış gece çekimleri olmak üzere iki türe ayırabiliriz. Basın fotoğrafçıları her iki türde de çekim yapmak zorunda kalır. Kendinizi bu tür çekimlere şimdiden hazırlamaya, aşağıdaki bölümlerde açıklanan farklı gece ortamlarına özgü temel sorunlar ve çözüm yollarını inceleyip aynı durumla ilgili çekimler yapmaya çalışmalısınız.

Gece ortamlarındaki ışık gün içine göre çok az olduğundan alışlagelen çekim teknikleriyle gece fotoğrafları çekmeniz olanaksızdır. Gece fotoğraf çekmek için seçeceğiniz poz süresi (enstantane) 1/60, 1/125 gibi saniyenin kesirleriyle değil, 20", 30" (saniye) gibi sürelerle ifade edilir; bu yüzden gece çekimleri için kullanacağınız fotoğraf makinesinin biraz üst bir model olmasında fayda var. Çekim süresi en az 30 saniye olan bir fotoğraf makinesi az ışıklı ortamlarda farklı konuları çalışabilmeniz açısından önemlidir. Makinenin bu özelliğine ilaveten kendi kendine çekim mekanizması ve 50-100 cm'lik kablo bağlanabilen kilit deklanşör düğmesi bulunmalıdır. Eğer gece çekimlerinde acemiyseniz veya konunuz ve vaktiniz uygunsa yanınızda bir tripot (üçayak) bulundurunuz. Tripotunuz yoksa makinenizi üzerine koyabileceğiniz yüksek zeminlerden veya yaslanarak destek alabileceğiniz elektrik direği, duvar gibi sarsıntısız yerlerden yararlanınız.

Resim 1.19:Poz değeri aynı olan iki fotoğrafın 1.si tripotla, 2.si elde çekilmiştir.

Aşağıdaki bölümlerde belirtilen durumlar dışında gece çekimlerinde flaş kullanılmaz. Flaşların aydınlatma gücü mesafenin karesiyle ters orantılıdır. En güçlü flaş en açık diyaframdayken bile açık alanda 20 metreden sonra konuyu aydınlatamaz. Kapalı ortamlarda ise flaş aydınlatma mesafesi mekânın büyüklüğüyle orantılıdır. Mekân eni 30 metreden büyük ve tavanı yüksek olduğunda aynı flaş 30 metre aydınlatırken, eni dar ve tavanı alçak bir koridorda daha uzak mesafeleri aydınlatır. Flaş ışığının etki mesafesini artırmak, ışığının toplanıp güçlenmesini sağlamak üzere özellikle dış çekimlerinizde flaş kafasının üstüne siper tereği takarak bir kısmı yukarı kaçan ışığı öne doğru yönlendiriniz.

Resim 1.20:Flaşla aydınlatılan üstteki ilk iki fotoğrafı ve flaşsız çekilen 3. fotoğrafı birbiriyle karşılaştırm.

Demek ki flaş kullanarak konu aydınlatmanın bir sınırı ve hesabı var. Bu nedenle fazla tercih edilmez. Flaşsız gece fotoğraflarında ise poz süresi uzun olmalıdır. Poz süresini fazla tutmak istemiyorsanız eğer ışık duyarlılığı daha yüksek olan 800, 1000 ASA gibi değerler kullanmalısınız.

Çekeceğiniz gece fotoğrafını çok büyütmecekseniz eğer yüksek ASA değerleri kullanınız. Ancak çok karanlık veya az da olsa netleştirebileceğiniz hareketli obje çekimlerinde ASA değerini yükseltseniz de poz süreniz elde çekim için yeterli olmaz. Bu durumda örtücü perdenin neden olduğu sarsıntıyı önlemek için makinanızı mutlaka tripot üzerinde kullanmalısınız.

Resim 1 21:

Balerin fotoğrafındaki netsizliğin tüm nedenlerini bulmaya çalışınız).

Bölüm sonunda bazıları liste hâlinde belirtilen flaşsız gece çekimlerinin çoğunda obtüratör (örtücü) ayarı olarak “B” veya “T” konumlarından birini seçmelisiniz. Deklanşörün basılı kalma süresini ise konunun ışık oranına göre ayarlamalısınız. Örneğin bir şehri uzaktan çekerken deklanşöre basma süresi ortalama 10 saniye, diyafram ise $f:5,6$ gibi orta açıklıkta bir değere sahip olmalıdır. Enstantane (B) de iken deklanşöre basıldığında perde açılır ve film veya sensör parmağınızı deklanşörden kaldıran kadar ışık almaya devam eder. (B) konumunda perdenin ne kadar açık kalacağına karar vermek deneyim gerektirir. Bu deneyimi kazanmak için gece karanlığına uygun bir konu seçiniz. Enstantaneyi (B) konumuna diyafram değerini ise $f:5,6$ 'ya ayarlayınız. Makinenizi tripot gibi sarsılmaz bir yere yerleştirdikten sonra 20 saniye kadar deklanşörü basılı tutunuz. İkinci denemede konunun ışık miktarı değişmemiş ise 40, üçüncü denemede ise 60 saniye pozlandırınız. Üç fotoğrafı karşılaştırıp o ışık şartlarına en uygun poz süresini tespit ediniz. Elde ettiğiniz sonucu daha sonraki çekimlerinizde referans olarak kullanırsınız.

Gece fotoğraflarında konudan makineye doğru yansıyan parlak yüzeyler ve ışıklar pozometreyi aldatır. Bu durumda doğrudan objektife gelen ışıkları parasoleyile, elinizle veya başka bir cisimle engellemeli ya da çekmek istediğiniz konunun ışığına eş değer bir başka noktadan ışık ölçümü yaparak bu değeri sabitlemeli, sonra deklanşöre basmalısınız.

Resim 1.22:(örnek fotoğraf)

Sık Karşılaşılan Gece Fotoğrafları ve Çekim Yöntemleri

Bu yöntemlerden biri harici ışık ya da flaş kullanımıdır. Harici ışık kullanımı makinenize yansıyan ışık şiddetini değiştireceğinden enstantane veya diyafram değerini değiştirmeniz gerekebilir. Harici flaşınızı aynı noktadan veya farklı noktalardan dilediğiniz kadar patlatabilirsiniz. Ayrıca kumanda ya da senkron kablosuyla komuta edebileceğiniz çok sayıda flaşı aynı anda kullanabilirsiniz Fotoğraf makineleri ile tümleşik dâhili flaşlar makineye sabit olduğundan ve ancak bir kez patladığından bu yöntemde kullanılamaz. Sadece diğer sensörlü senkron flaşları patlatmada ve makineye en yakın objeyi aydınlatmada işe yarar.(Bu tür flaşlar 4-5 metre mesafede etkili olabilen, daha çok anı çekimlerine uygun flaşlardır ve makineden çıkarılamaz.) Bu nedenle basın fotoğrafçıları yanlarında mutlaka açık alanda 30 metre uzağı aydınlatabilen harici bir flaş bulundurmalıdır. Bu flaşın senkron olması veya bağlantı kablosunun bulunması gerekir.

Gece fotoğraflarını ilginçleştirmekte uygulanacak yöntemlerden biri de konunun anlamını ve önemini azaltmayan veya destekleyen objektife yakın karanlık bir objenin flaş veya bir başka ışık kaynağı ile özel olarak aydınlatılmasıdır. Bu yöntemde poz değerini arka fonun gerektirdiği uzun bir süreye ayarlamalısınız. Öndeki konuyu ise normal poz süresi içerisinde flaş veya başka bir ışıkla aydınlatarak genel planla dengelemelisiniz.

Resim 1.23:(örnek fotoğraf)

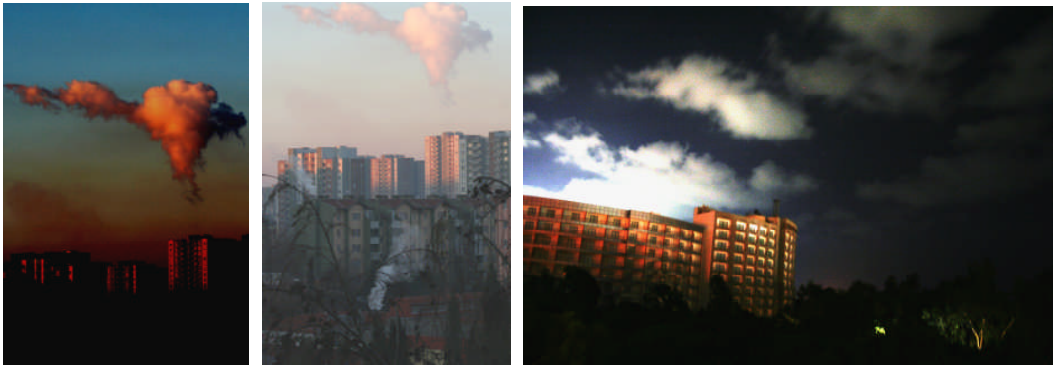
Diğer bir ortam ve çekim yöntemi ise kutlamalar ve bayramlardaki olağan dışı ışıklandırmanın fotoğraflanmasıdır. Özellikle gazetelerde çokça yer alan bu tür gece fotoğrafları cadde ve mimari süslemeler ile daha çok havai fişek gösterilerini içermektedir. Havai fişeklerin görüntüsünü yakalayabilmek için makinenizi tripot üzerine yerleştirip enstantane ayarını (B), diyafram değerini ise f:8 konumuna getiriniz. Eğer aynı anda farklı yerlerde gösteri varsa makinenizi patlamanın en çok veya en güzel olduğu bölgeye doğrultup deklanşöre basınız. Gökyüzündeki patlamalar seri olarak devam ederken her patlamadan sonra deklanşöre yeniden basınız. Makinenizin örtücü perdesi açık kaldığı sürece ışık demetlerini kaydedersiniz. Her patlamayı tek tek çekebileceğiniz gibi, birkaç patlamayı aynı kare üzerine üst üste de çekebilirsiniz. Havai fişek atılan yere eğer 5 m'den yakın değilseniz fotoğraflarınızın daha net olması için objektifinizi sonsuza ayarlamalısınız.

Resim 1.24:

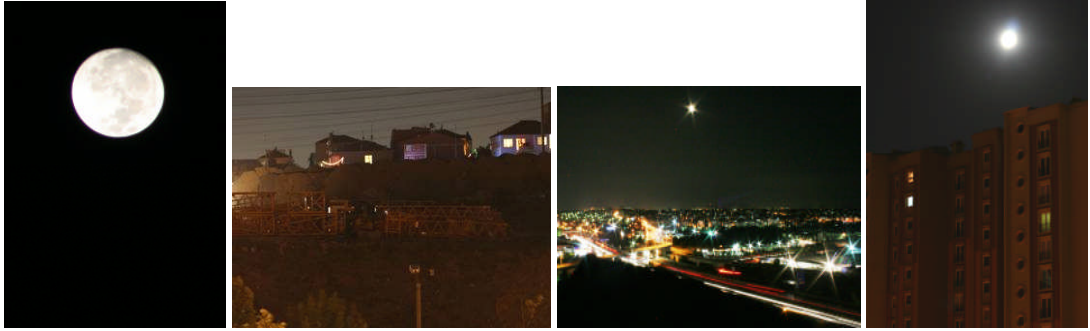
Tan yeri ağarırken ve hava kararırken de fotoğraf çekmeniz gerekebilir. Mevsime göre değişen ışık farklarını yok sayıp açık havayı baz alırsak, 100 ASA'da koyu ve karanlık konular için gereken diyafram açıklığı en geniş konumda olsa bile açıklık oranlarının objektiflerde aynı olmadığını anımsayınız. Poz süresini ortalama 1dk tutmalısınız. Normal koyuluk için ortalama 30 sn. açık objeler için 15 sn. gerekir. Bu durumda tripotsuz çalışamazsınız. Güneş doğmadan önceki ve güneş battıktan sonraki yarım saat içinde ise normal koyuluktaki objeleri çekerken poz süresi 1 saniyeden daha uzun olmalıdır. ASA değerini 1600 yükseltseniz bile enstantaneyi ancak 1/15 yapabilirsiniz. Bu kez de sarsıntı ve kalite riski almış olursunuz. Tek çözüm yine sehpa kullanmaktır.

Havanın yarı aydınlık olduğu bu tür geçiş anlarında fotoğraf çekerken birbiriyle ilişkili iki noktaya dikkat etmeniz gerekir. Birincisi gökyüzünün kadranda tutacağı yer oranıdır. Gökyüzü kadranda kara parçasından fazla yer kaplarsa çok koyu, az yer kaplarsa çok açık çıkar. İkinci etken ise yukarıda da açıklanan açık ve karanlık ortamlardaki pozometre yanılıgıdır. Gökyüzü fazla ise makinenin verdiği değer iki katı fazla, az ise iki katı az pozlandırınız. Dış ortamda flaşsız gece fotoğrafı çekmek için en uygun zaman güneşin batışından bir saat sonraki süredir. Bu zaman diliminde gökyüzü laciverde bürünür. Daha geç saatlerde ise fazlasıyla kararacağından fotoğrafınızda gereksiz bir boşluk olarak görünecektir.

Resim 1.25:

Gece çekimi denince ilk akla gelen ve fotoğrafçıların en çok ilgisini çeken ortamlardan biri de dolunay zamanı fotoğraf çekmektir. Ay ışığı ve yapay ışığın çok az olduğu gece çekimlerinde ASA değeri 100 iken poz süresi 8, 10 dakika gibi uzun bir süre olmalıdır. Hatta bu süre koyu tonlu ve karanlık ortamlarda bazen 15, 20 dk. sürebilir. Dolunayın aydınlattığı açık ortamlarda ise 8dk – f:4 değerlerini kullanabilirsiniz. Eğer fotoğrafta ay görüntüsü olsun istiyorsanız, uzun süreli çekimlerde ayın hareketinden dolayı netleşmeyebileceğini unutmamalı ve hareket netsizliğini önlemek için daha kısa süreler vermelisiniz. Ay görüntüsünün dâhil olduğu bulutsuz çekimlerde ise poz değerleriniz ortalama olarak dolunayda 8sn - f:4, yarım ayda 8sn - f:2.8, hilâlde ise 8sn - f:2 olmalıdır. Ancak ay yüzeyindeki krater dokusu belli olmalıdır. İsterseniz bu poz değerlerini 5 stop azaltabilirsiniz. Ay fotoğrafını çok yakından çekekseniz 1/125 - f:4 değerlerini deneyiniz.

Resim 1.26:

Üstteki fotoğrafları yukarıdaki bilgilerle karşılaştırınız.

Ayrıca makinenizin üst üste çekim ayarıyla aynı kareye birden fazla çekim yaparak ay sanki hareket ediyormuş gibi de görüntüleyebilirsiniz.

Aşağıda yer alan flaşsız gece çekimi listesinde 100 ASA ve 50mm odaklı objektif baz alınmıştır. Listedeki değerlerle çekim yaparken konunun tonu, hareketi, oluşturacağınız net alan derinliği, ASA değeri ve objektifin odak uzaklığından oluşan beş etkeni hesaba katarak değiştirmeniz gerektiğini unutmayınız.

- Şehirlerin uzak silueti.....15sn - f:4
- Şehirlerin yakın silueti.....8sn - f:4
- Lunaparktaki ışık seli.....8sn - f:16
- Araçların ışık seli.....20sn - f:16
- Ev içi ve ev dışı mum ışıklı kutlama aydınlatması.....1sn - f:2
- Cami, anıt, bina gibi yerlerin dış aydınlatması.....1sn - f:4
- Havai fişeklerin gökyüzü uygulamaları.....B - f:8
- Şimşek görüntüsü.....B - f:5.6
- Gece ev içleri.....1/4 - f:2.8
- Sokak lambasıyla aydınlatma.....1/4 - f:2

- Tungsten ışıkla aydınlatılan cami ve kilise içleri.....1/4 - f:2.8
- Gün doğumundan ve gün batımından hemen sonra1/15 - f:5.6
- Güneşin doğum ve batış anı.....1/60 - f:5.6
- Havai fişeklerin yerdeki uygulamaları.....1/30 - f:2.8
- Vitrinler.....1/30 - f:2.8
- Alışveriş merkezleri ve bol ışıklı caddeler.....1/30 - f:2.8
- Şehirlerin günbatımı silueti.....1/30 - f:4
- Sahne veya gösteri aydınlatması.....1/60 - f:2
- Gece maçları.....1/125 - f:2

Gece fotoğrafları çekerken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız:

Makineniz örtücü perdesi Bulp (B) konumundayken dikkat etmeniz gereken faktörler biraz daha artsa da diyafram ve enstantane ayarlarını kendiniz yapmaya çalışınız. B konumunda fotoğraf çekerken deklanşöre sürekli basılı tutmak gerektiği için, tripot üstünde bile olsa makine titremekte ve görüntüyü bozmaktadır. Çekim anında fark edilemeyen bu sarsıntılar tripotun yerleştirildiği zeminin gevşek olması, yakınınzdan geçen araçlar ve kalp atışınız gibi birçok nedenden kaynaklanabilir. Eğer makinenizde kilitli deklanşör varsa parmağınızı basılı tutmak yerine mutlaka deklanşörü kilitleyiniz.

Gece fotoğraf çekerken diyaframı kısık tutup poz süresinin artırarak, özellikle yüksek bir yerden caddeleri çekmeyi deneyiniz. O sırada hareket eden araçların far ve stop lambaları fotoğrafınıza ışık çizgilerinden oluşan grafiksel bir anlam kazandırır. Yalnız bu çekimlerde doğrudan objektife gelen far ışıklarının filmi etkilemesini önlemek için objektifin önünü o anlarda kısa süreyle kapatınız. Ancak kapatma süresini poz süresine ilave etmeyi unutmayınız.

Gece çekimlerinizde kadrja giren lamba gibi parlak cisimler yıldız gibi görünerek fotoğrafınızı doğallıktan uzaklaştırır. Bu yapay oluşumdan kurtulmak için f:4 ya da f:5,6 gibi orta değerde bir diyafram kullanınız. Ortalama diyafram açıklığı ışık kaynaklarındaki yıldız oluşumlarını en aza indirmenizi sağlar. Ayrıca çekiminizi hava karamadan önce, gökyüzünün büründüğü mavimsi ortamda yaparsanız aşırı yıldız oluşumlarından yine korunmuş olursunuz.

Makinenizin f-stop veya otomatik pozlama ayarlarını kullanmamaya çalışınız. Değişik ayarlarda f4, f5.6 ve 4,6, 8, 10 ve 15 saniye gibi pozlama sürelerinde birkaç seriden oluşan fotoğraflar çekiniz. Eğer makineniz 10 veya 30 saniyeden fazla sürelerde çekim yapmanıza izin vermiyorsa o zaman B ayarını deneyiniz.

Resim 1.27:

Geceleri 8- 10 saniyeden daha uzun sürede yapılan çekimlerde renklerde dağılma ve bozulmalar olmaktadır. Makinenizin program modunda gece çekim yaparken pozometrenizin yanılarak gereğinden uzun poz süreleri vereceğini unutmayınız. Bu nedenle makinenizin verdiği değerin yarısına yakın sürede çekim yapınız.

Resim 1.28:

Fotoğraf filmi ve dijital kamera sensörleri geniş ton aralığında iyi fotoğraf oluşturamaz. Bu nedenle çok parlak bir obje ile karanlık bir objeyi aynı kare içine almamaya çalışınız. Çok karanlık ve aydınlık objeleri aynı karede fotoğraflarsanız detaylar kaybolur. Aydınlık kısımlar çok fazla ışık almış, karanlık kısımlar ise az ışık almış gibi görünecektir. Çekmek zorunda kalırsanız poz ölçümünü sizin için önemli olan bölümden yapınız. Her iki bölgede önemli ise ortadan ölçüm yapınız. İkisi de söz konusu değilse çok az veya orta derecede ton değişkenliği olan, yani gölgeli ve açık alanlar arasındaki farklılığın az olduğu ortamlarda fotoğraf çekmeye çalışınız.

Film kullanan bir makineyle 8 saniyeden uzun süre pozlama gerektiren ortamda çekim yapıyorsanız, film üzerinde oluşan gri noktaları önlemek için warming filtre kullanabilirsiniz. Eğer dijital kamera kullanıyorsanız bu tür bir problemle karşılaşmazsınız.

Flaş Kullanmak

Karanlık ortamlarda flaş, çok dikkatli kullanılması gereken bir ışık kaynağıdır. Objektifin görüş açısı ile aynı yönde ışık verdiğinden, meydana gelen aydınlatma güçlü bir el fenerini karanlıkta bir insanın yüzüne tuttuğunuzda elde edeceğiniz aydınlatmanın neredeyse aynısıdır. Gölgeyi iyice koyulaştırır. Her şeyi cepheden aydınlattığı için derinlik duygusunu yok eder. Çekim objelerinin hacimsiz görünmesine neden olur. Karşınızda yansıtıcı bir yüzey varsa rahatsız edici parlamalar oluşabilir. Ayrıca, tüm önlemlere rağmen bazen insan çekimlerinde kırmızı göz sorunu oluşmaktadır. Yakındaki objeleri çok aydınlık, arkadaki objeleri çok karanlık yapmaktadır. Kısaca flaş iyi bir ışık kaynağı değildir; zorunlu olmadıkça kullanmayınız. Ancak basın fotoğrafçıların bir çok olayı görüntülerken flaş kullanmak zorunda kaldığını da belirtmeliyiz.

Resim 1.29:

Portre fotoğrafı çekerken makinenizin kırmızı göz önleme sistemini mutlaka kullanınız. Yoksa çekimden hemen önce güçlü bir ışık kaynağına bakmalarını sağlayınız ya da çekim sırasında göz ile flaşı aynı hızda tutmayınız. Flaşınızın aydınlatma uzaklığını (kılavuz numarası) kullanım kitapçığından veya bir bilenden öğreniniz ve bu menzilden daha uzakta yer alan konuları çekemeyeceğinizi unutmayınız. Flaşın etki uzaklığının kullandığınız filmin hızına (ASA'ya) bağlı olarak değiştiğine dikkat ediniz. Daha uzaklarda yer alan konuları (örneğin kalabalık grupları) görüntülemekte zorluk çekerseniz daha yüksek hızda ASA kullanınız.

Üstelik makinenizin flaşını otomatik çekim modlarının hiçbirinde flaş senkron enstantanesinin üstünde bir değerle kullanamazsınız. Bu nedenle az ışıklı ortamlarda senkron değerinden hızlı hareket eden objeler flaşla aydınlatılmasına rağmen netleştirilemez. Ancak makinenin senkronunun altında bir değer kullanılabilir. Otomatik pozlandırmada bu senkron değerine kilitlenen enstantaneyi manuel olarak obje hareketine uygun olarak daha uzun sürelerle ayarlayabilirsiniz. Böylece uzakta kalan arka plan ışığına yakın sonuçlar alırsınız.

Gece çekimleriyle ilgili ilk denemelerinizde makinenizin pozometresine güvenmekten başka çareniz yoktur. Elektronik flaşlar objeden gelen ışınları poz değerlerini de gözeterek otomatik olarak ölçüp nesneyi aydınlatmak için gereken oranda ışığı vermektedir. Buna rağmen vizörden bakarak yaptığınız kadrajda patlayan ışıkları (çok şiddetli gelen ortam ışığı) tespit edip önlem alarak vurgulamak istediğiniz ana noktadan ölçüm yapmayı unutmayınız.

1.3. İç Mekân Işığında Çekim

İç mekân fotoğrafları hem gece hem de gündüz çekimleriyle ilgilidir. Bu bölümde yer alması gereken bazı konulara ilgileri nedeniyle önceki bölümlerde yer vermek gerekti. İç mekânda çekim konusu bu nedenle tekrara düşmeyecek biçimde sadece değinilmeyen durumlarla sınırlandırılmıştır.

İç mekân çekimi denince akla ilk gelen stüdyo ortamı ve stüdyo çekim teknikleridir. Bu teknikleri bilmek elbette yararlı olabilir; ancak basın fotoğrafçıları için önemli olan ışığın geliş yönü, yapay ışığın türü ve kapı-pencere gibi doğal ışık geçen yerlerin büyüklük ve yakınlık durumlarıdır. İç mekânlarda çekilen haber fotoğraflarını önemli ölçüde etkileyen bu faktörlere dikkat etmelisiniz. İç mekân çekimleri için yanınızda 10-20mm arası geniş açılı ve 17- 70 mm odaklı ortalama bir zoom objektif bulundurmanız gerekir. Geniş açılı objektiflerin kadrage giren yakın objeleri ön plana çıkaracağını, uzak objeleri ise arka plana iteceğini, dolayısıyla fotoğrafın amacını değiştirebileceğini unutmamalısınız. Böyle durumlarda gerekirse fotoğrafın ışık, renk ve kontrastlık gibi diğer ölçüleriyle oynamalı veya çekeceğiniz çok sayıda farklı fotoğraftan amacınıza uygun görüntüleri seçerek telafi yoluna gitmelisiniz.

Resim 1.30:

Örneğin üstteki fotoğraf geniş açıyla çekilseydi su şişesi şu an olduğundan çok daha abartılı görünecekti.

İç mekânlarda genellikle yapay ışık kullanılmaktadır. Yapay ışık, çeşitli yollarla elde edilen ışıktır. Örneğin her türlü lamba, flaş gibi ışık kaynakları bu gruba girer. Eğer ışığın miktarı sabit ve fotoğraf için uygunsa yapay ışık kaynaklarından kusursuz bir renk ve parlaklık elde edebilirsiniz. Bu yönüyle doğal ışığa göre yapay ışık daha çok tercih edilebilir.

Resim 1.31:

Bir basın fotoğrafçısı için iç mekânlarda fotoğraf çekimi dış mekânlara oranla zaman açısından daha rahattır. Özellikle röportaj fotoğraflarında kompozisyon oluştururken, objeleri istediğiniz biçimde yerleştirerek, her defasında ışıkları ayarlayarak kompozisyonu vizörden kontrol etme şansına sahip olursunuz. Bu tür çalışmalar genellikle tripot (bir üç-ayak- sehpa) gerektirir. Ancak sıcak haber gibi diğer alanlarda bu avantajı asla bulamazsınız.

Aydınlatma donanımınızı iki fotoflud (lamba-flaş), bir spot ışık ve bir yansıtıcı şemsiyeden oluşturabilirsiniz. Işın demetini kontrol etmek için kartondan bir ışık hunisi yaparak spot lambanın ucuna takabilirsiniz. Bunların hiçbirini ayarlayamayıp tek ışık kaynağıyla çalışmak zorunda kaldıysanız konunun gölge yanına koyacağınız beyaz bir karton veya reflektörle ışığın bir kısmını yansıtıp hiç değilse kontrastlığı azaltabilirsiniz. Aşağıdaki iç mekân fotoğrafında ışığın başarılı bir şekilde yönlendirildiğini görüyoruz.

Resim 1.32:

İç mekânlar, haber türüne bağlı olarak uygun ışık ve bakış açısı bulmada dış ortamlara göre daha zor ve kısıtlayıcıdır. İç mekânın gözle görünüşüyle fotoğraftaki görüntüsü arasında bazen belirgin farklar oluşur. Işığın az olduğu bir yerde, gözüün kolayca algıladığı bir ayrıntıyı film yüzeyi göremeyebilir. İç mekândaki ışık koşullarını değerlendirmek özel bir dikkat ister. Bu tür ortamlardaki ışık düzeyi, bazı filmler veya ASA değerleri için yetersiz olabilir; bu da, yüksek kontrast ve çekim zorluğu demektir.

İç mekânların çoğu pencere ya da kapıdan gelen, farklı mevsimlerde, farklı hava koşullarında, gün boyunca oranı ve özellikleri değişen doğal ışıkla aydınlanır. İç mekânlarda gün ışığı ya da yapay ışıkla çekim yapabilirsiniz; ancak her iki durumda da, kontrast yüksek olur. Makinenin çekim açısını değiştirmek ya da dereceli degraje filtre kullanmak kontrast dengesini bir ölçüde düzeltebilir. Pencere önündeki portrede bulunan kontrast dengesine dikkat ediniz.

Kontrast dengesini düzeltmek için ek aydınlatma yapılıyorsa, oranını dikkatli ayarlamak gerekir; aşırı aydınlanma iç mekânın atmosferik özelliklerine zarar verebilir

Resim 1.33:

Üstteki karmaşık iç mekân çekiminin başarısızlık nedenlerini bulmaya çalışınız.

İç mekân çekimlerinde, gün ışığı ile yapay aydınlatma bir arada kullanıldığında ise renk sıcaklığının nasıl harmanlandığına dikkat etmek gerekir. Böyle bir durumda, renkli bir gün ışığı film tercih edilmişse, 30 magenta filtre kullanmak renk dengesini düzeltebilir. Renkli fotoğrafta az ışıklılık sorunlarından kaçınmak için, tungsten filmleri kullanmak iyi bir seçim olur; 85B filtre, tungsten filmi gün ışığına dengeler. Dijital çekimlerde ise hiç filtre kullanılmadan beyaz ayarı ile renk sapmaları dengelenip düzeltilir.

Resim 1.34:

Üstteki stüdyo fotoğrafını ışık ve flaş kullanımını bakımından dikkatli inceleyiniz.

İç mekân çekimlerinde özellikle diyafram kısarak net alan derinliğini artırmak gerektiğinde çoğu zaman tek çare tripot kullanmaktır.

Basın fotoğrafçıları müdahale edemedikleri iç mekânlarda mevcut ışıkla çekim yapmak zorundadır. Örneğin restoran, eğlence mekânları, toplantı ve düğün salonları, sokak-cadde gibi alanlar böyledir. Belirtilen ortamlara benzer yerlerde kadrja parlak ışıklı yüzeylerin girmemesine dikkat ediniz. Bu tür cisimler ve ışıklar pozometreyi yanıltacağından hatalı poz değerleri ile çekim yapmanıza neden olur. Eğer bu ışıkları kadrja almak zorunda kalırsanız ana konuya düşen ışık oranına eş bir diyafram veya enstantane değerini manuel olarak ayarlayınız. Bir başka pratik yol ise otomatik modlarda ışık ölçümünü obje üzerine düşen ışıktan yapıp poz sabitleme tuşuna basınız ve fotoğrafınızı istediğiniz kadrjla çekiniz.

1. fotoğrafta pencere ve güneş ışığı çok yer aldığından kontrast 2. fot. normal çıkmış

Resim 1.35:

Konu flaşla aydınlatıldığında fon çok ışıklı değilse yakın olan cisimlerdeki aşırı parlama, arkaya doğru uzanan sert gölgelere neden olur.

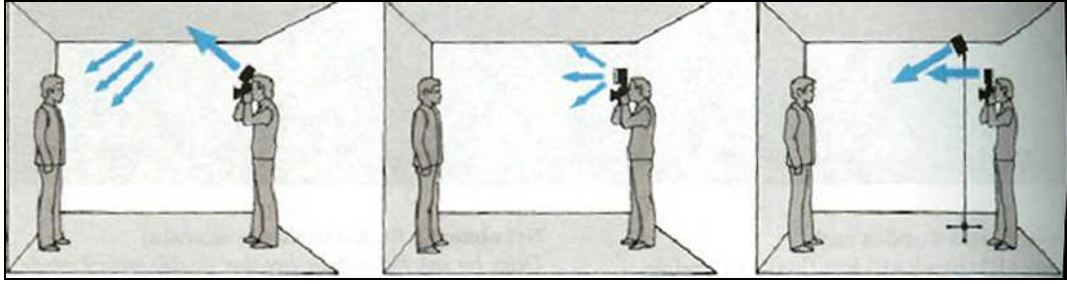
Soldaki fotoğrafta önde oluşan parlamanın uzaklaştıkça azaldığını ana objenin ise spotla aydınlandığını, sağdakinde ise flaş kullanılmadığı görüyoruz. Oysa 1.fotoğraf flaşsız 2. fotoğraf flaşlı çekilebilirdi.

Parlama ve gölgelerin fotoğrafınıza katkısı yoksa eğer flaş ışığının önüne beyaz ve ince bir kumaş veya hazır difüzyonlar kullanarak bu sert ışığı yumuşatınız. Üstteki iki fotoğrafın da bu yönteme çok uygun olduğunu söyleyebiliriz.

Flaş Sektirme Yöntemiyle Çekim Yapma

İç çekimlerinizde kullandığınız flaş oynar başlıklı ise flaşın yönünü yukarıya ya da yana çevirip tavadan veya duvardan sıçratma yaparak da ışığı konuya yöneltebilirsiniz. Flaş sıçratma veya flaş sektirme denilen bu tekniği hem iç hem de dış çekimlerinizde konu boyuna uygun beyaz bir kartonla da kullanabilirsiniz. Flaş sektirme tekniğinde ışık tek noktadan değil de geniş bir yüzeyden yayıldığı için mekânın tümü eşit oranda aydınlatılabilir.

Bu yöntemi kullanırken iki kurala dikkat etmeniz gerekir: Birinci kural, sıçratma yapılan yüzeyin rengi beyaz değil ise mevcut renk fotoğrafın tamamına hâkim olur. İkinci kural ise flaş ışığı mekânın büyüklüğüne, yüzey parlaklığına, rengine, tavan yüksekliği veya duvar uzaklığına bağlı olarak artırılmazsa konu yeterince aydınlatılamaz. Bu teknikle ilgili denemeler yaparak deneyim kazanmaya çalışınız.

Şekil 1.1: Sekme flaş kullanımı

Eğer flaşınızın uzatma kordonu veya uzaktan kumandası varsa flaşı fotoğraf makinesinden ayırıp farklı noktalara yerleştirerek kullanabilirsiniz. Bu yöntem stil life, portre ve mekân fotoğrafları için uygun bir çalışma şeklidir. Diğer bir yöntem ise iki flaş ünitesiyle çalışmaktır. Büyük olan flaşı sıçratma yaparak kullanırsınız ve diğer flaşı direkt konuya yöneltirsiniz. Burada doğabilecek problem tavanın çok yüksek olması veya reflekte yapması için uygun bir yüzey olmamasıdır. Fakat her şeye rağmen iki flaş ünitesi ile çalışmak daha fazla aydınlanmayı sağlar.

Resim 1.36:

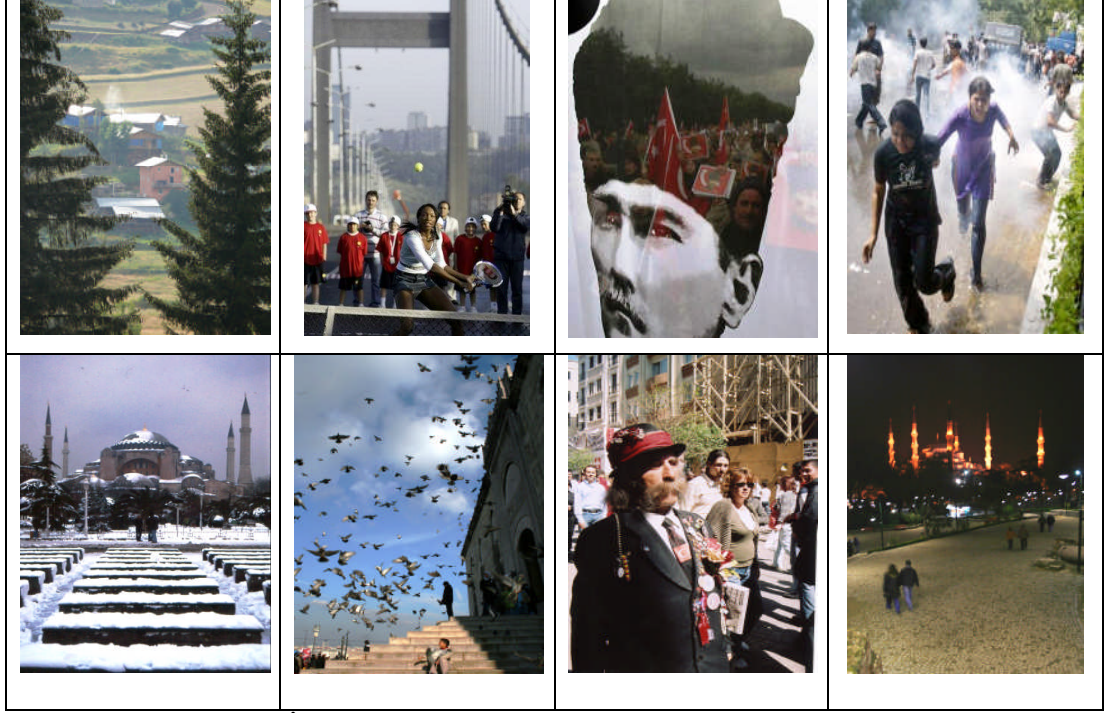
1. ve 2. fotoğrafta konumun uygun, mekânın geniş, tavanın yüksek ve renkli olması sekmeyle gereksiz kılıyor. 3. fotoğrafta flaşın nasıl kullanıldığını siz söyleyiniz.

1.4. Dış Mekân Işığında Çekim

Gündüz ışığında dış mekânda güzel fotoğraflar çekmek için bazen ne bilgiye ne bir yardımcı gerece ne de özel bir çabaya ihtiyaç duyarsınız. Çünkü elinizdeki makinenin otomatik ayarı ve donanımınız kadrja aldığınız konuyla genellikle bire bir uyumlu olacak biçimde denk gelir. Çektiğiniz fotoğrafa keyifle bakıp hem makinenizle hem de kendinizle gururlanırsınız. Bu türden fotoğraflar aslında sizin değil ‘şansınızın eseri’dir. Oysa bazı istisnai durumlar dışında çektiğiniz fotoğrafın gerçek anlamda ‘sizin eserinizi’ olması her koşulda kontrol ettiğiniz ilave malzemeler, bilgiler ve becerilere bağlıdır.

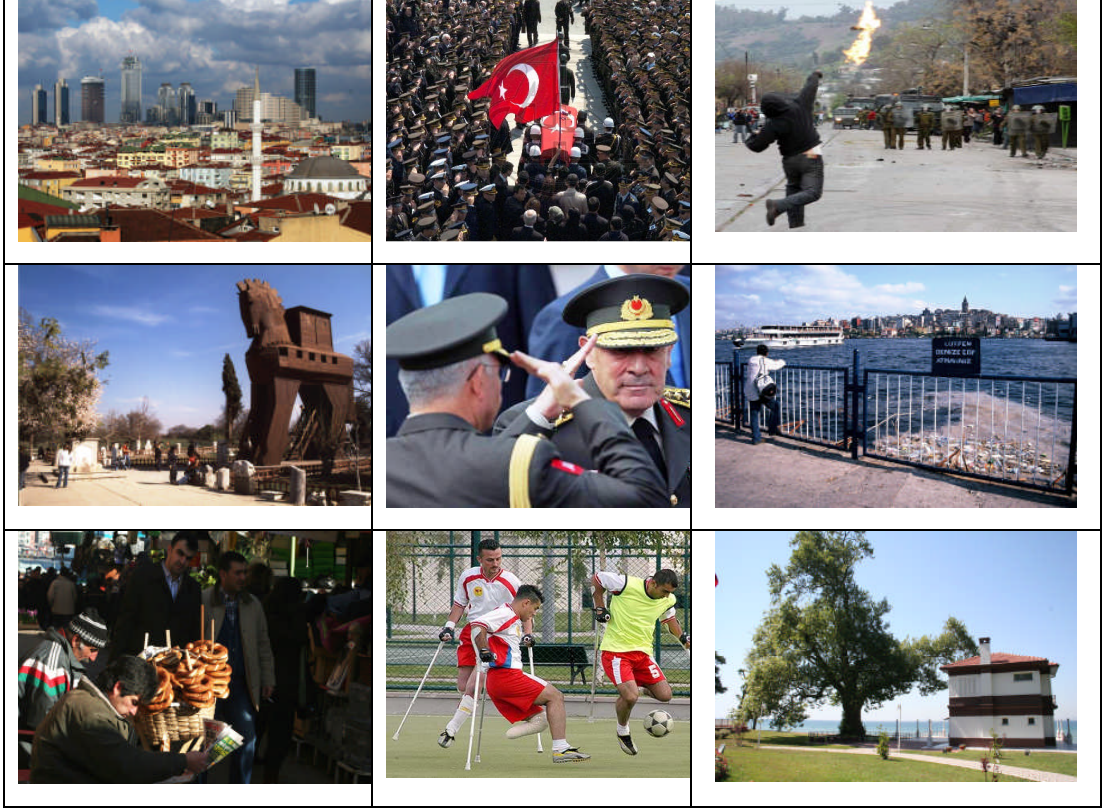
Haber fotoğraflarının önemli bir kısmı dış ortamlarda çekilir. Aslında bir konu bazen iç bazen de dış mekânda karşınıza çıkabileceğinden çekim konularını kesin çizgilerle birbirinden ayırmanız olanaksızdır. Ayrıca dış mekân fotoğrafları gece ve gündüz sınırlandırmasını gerektirir. Ne var ki yukarıda iç mekân için belirtilen durum dış mekân için de geçerlidir. Bu nedenle dış mekân ışığında çekim tekrara düşülmeyecek şekilde anlatılacaktır.

Miting, gösteri, tören, kaza, afet gibi olaylar, manzara, doğa, gezi, mimari, portre gibi alanlar dış çekim denince ilk akla gelen basın fotoğrafı konularıdır.

Resim 1.37:1.fotoğraf: İkrâm TAŞTAN, 2. 3.ve 4. fotoğraflar: hurriyet.com.tr den alınmıştır.

En genişinden en darına her türlü objektife uygun bir çekim ortamı olan dış mekânlarda özellikle zoom objektiflerle çalışmak gerekir. Objektif dışındaki malzemeler ise diğer ortamlarla aynıdır.

Resim 1.38: Soldan sağa 2. 3. 5. ve 8. fotoğraflar: hurriyet.com.tr den alınmıştır.

Dış çekimlerde dikkat etmeniz veya aşmanız gereken en büyük zorluk kontrol edilemeyen hava koşullarına bağlı olarak değişen ışık oranı, görüş açısı, çekim mesafesi (yakınlaşma sorunu) ve alan derinliğidir. Işıklandırma çekilen karenin görüntüsünü her bakımdan etkilerken, görüş açısı ve odak uzaklığı fotoğrafın istenilen netlikte ve perspektifte olmasını sağlar.

Resim 1.39:

Yukarıdaki fotoğrafların üçü de program modunda çekildiği hâlde sonuçlarının neden farklı olduğunu bulmaya çalışınız.

Örneğin bir binayı ön, yan ve arka cephelerden farklı etkiler bırakacak şekilde farklı açılardan çekebilirsiniz. Objesi bina olan fotoğrafların yan objesi herkesin rahatça tanıyacağı bir şey olmalıdır. Böyle durumlarda binanın büyüklüğü ve genişliğini anlama imkânı ortaya çıkar. Fotoğrafa bakan kişi rahatlıkla kıyaslayarak binayı yorumlayabilir. Ayrıca iyi seçilmiş detaylarla binanın karakterini özetleyebilirsiniz. Bu nedenle fotoğrafa alacağınız görüntülerin detayları ve bu detayların birleştirilmesiyle ortaya çıkan kompozisyonun anlatımı yeterli olacaktır.

Resim 1.40: Yalova'daki Atatürk Köşkü'nden görüntüler

Deniz ve göl çevresinde çekilen fotoğraflarda görüş uzaklığını hayli azaltan ultraviyole ışınları bulunur. Bu ışınların fotoğrafta oluşturduğu açık tonlu sislenmeyi bazen farklı bir özellik olarak kullanılabilirsiniz; ancak yoğunluğu ve kontrastlığı daha yüksek bir sonuç elde etmek istiyorsanız mutlaka UV ya da polarizasyon filtresi kullanmalısınız.

Dijital fotoğraf makinelerinde bulunan yoğunluk, kontrastlık ve renk dengeleme ayarları filtrelere duyulan ihtiyacı azaltsa da bütünüyle yok etmiş değildir. Özellikle renk doygunluğunu artırmak, kontrastlığı yükseltmek, su, cam, metal, gibi düz yüzeylerdeki parlamaları ve köşelerden objektife düşen yansımaları engellemek için kullanılan polarize filtre hem iç hem de dış ortam fotoğrafçılığının hâla temel gereçlerinden biridir. Yine aşırı ve iki bölümlü kontrastlığı olan konudaki ışığı dengelemek için doğal yoğunluk filtresi kullanılmalıdır. Ultraviyole ışınlarını kesmek, leke ve darbelerden objektifinizi korumak için de UV ya da Skylight filtrelerinden birini objektifiniz üzerinde sürekli bulundurmalısınız.. Bu temel filtrelerin dışında ND (nötr gri filtre), sis azaltma - artırma filtresi, çift fokus filtresi, degrade renk filtreleri olan “graduated” filtre ve gün batımı filtresi dijital makinelerle çekilen dış mekân fotoğraflarında sıkça gereksinim duyulan filtrelerdendir.

Resim 1.41:

Kar, açık gökyüzü, kumsal gibi açık tonlu ve çok ışıklı alanların kadrajı doldurduğu durumlarda makinenizin pozometresi ışık miktarı ölçümünde yanılarak konuyu iyice koyulaştıracak bir diyafram ve enstantane değeri verir. Çektiğiniz ana konunun doğru tonda görünmesi için +/- şeklinde gördüğünüz EV (pozlama telafisi) ayarını ışığın çok fazla olduğu durumlarda +2, fazla olduğu durumlarda da +1 stop yapınız. Karanlık gölgeli, kapalı gökyüzü gibi koyu tonlu ve az ışıklı ortamlarda ise tersine konuyu iyice açıklştırır. Bu kez de EV ayarını ışığın çok az olduğu durumlarda -2, az olduğu durumlarda da bir -1 stop olarak düzeltebilirsiniz. (Fotoğraf için Gündüz Işığında Çekim-Sayfa 13' e bakınız.)

Dış çekimlerinizde karşılaşacağınız farklı ışık ortamlarında makinenizin pozometre yanılığını düzeltmek veya daha bilinçli, yaratıcı fotoğraflar üretmek için aşağıdaki diyafram tablosundan da yararlanabilirsiniz. Elbette ışık miktarı ve çekim objelerinin tonu beş gruba sığmayacak kadar fazladır. Ancak yarım, hatta çeyrek duraklık ışık ve ton gruplarına da yer vermek karmaşık, kullanışsız bir tabloya yol açacağı için beş guruba indirgenmiştir. Tabloda yer alan değerleri cepheden ışık alan objeler için güneş doğduktan 1 saat sonraki ve batmadan 1 saat önceki zaman aralığı için de kullanabilirsiniz. Çizelgeden yararlanırken konunun ışık ve tonunun ortalama değerlere karşılık gelecek biçimde belirtildiğini (Örneğin normal koyuluktaki bir konu çok güneşli bir ışık ortamında f:16 değerindeyken, kapalı bulutlu ışık ortamında f:5.6 değerindedir.); ayrıca seçtiğiniz ASA hızına, örtücü hızına ve objektifinizin odak uzunluğuna göre bu değerleri düzeltmeniz gerektiğini unutmayınız.

KONUYA DÜŞEN IŞIK						
DİYAFRAM BULMA ÇİZELGESİ		Parlak Çok Güneşli	Puslu Az Güneşli	Parçalı Açık Bulutlu	Kapalı Bulutlu	Yağmurlu Koyu Bulutlu
KONUNUN TONU	Çok Açık	32	22	16	11	8
	Açık	22	16	11	8	5,6
	Normal	16	11	8	5,6	4
	Koyu	11	8	5,6	4	2,8
	Çok Koyu	8	5,6	4	2,8	2

Bir haber fotoğrafçısı fotoğraf makinesini her yerde, her zaman yanında bulundurmalıdır. Çünkü haber olabilecek olayların yeri ve zamanı çoğu kez belli değildir. Yazılı basında kullanılan haberler ve fotoğrafların bir kısmı da tesadüfen karşılaşılan olaylardan çıkartılır. Hatta bazı durumlarda çekilen bir karelik fotoğraf bile başlı başına bir haberdur. O hâlde haber fotoğrafçısı, çevresini sürekli olarak dikkatli bir şekilde izlemelidir.

Resim 1.42: Üstteki fotoğraflar: hurriyet.com.tr den alınmıştır.

Habercinin bu tavrı dış mekân kapsamında yer alan sokak fotoğrafçılığına benzer. Muhabirlerin temel görevleri dışında kalan bu tarz fotoğraflar görme yeteneklerini, yaratıcılıklarını, teknik ve estetik kompozisyon becerilerini artıracak gibi sosyalleşmelerini ve deşarj olmalarını da sağlar. Ayrıca bu amaçlarla çekilen fotoğraflar bir yandan muhabirlerin kişisel arşivlerini zenginleştirdiği gibi öte yandan da daha sonraki çalışmalarına yardımcı olacaktır. Foto röportaj, foto-haber ve belgesel fotoğraf olarak adlandırılan çalışmaların büyük bir kısmı da bu tarz çalışmaların ürünüdür.

Sokaklar genel olarak akıp duran bir yaşam seli ve görsel şölene sahiptir. Dış mekân denildiğinde de ilk akla gelen sokaktaki insan seli, vitrinler ve özel mekânlardır. Oysa siz fotoğrafı, bu karmaşa içerisinde herkesin baktığı ama görmediği, fark edemediği ayrıntılardan koparıp çıkarmalısınız. Çok bilinen özel bir yerde, belli bir saatte çekilen turistik görüntüler yerine, özgün, keşfedilmemiş, hatta sıradan ortamlarda arayıp fotoğrafı yakalayınız. Bazen bir kedi, bir tabela, bir eşya bile bünyesinde mesajla yüklü fotoğraflar barındırır. Çekim konularınızı sınırlandırmayınız. Sürekli çekip arşivlenebilecek oranda biriken fotoğraflarınızı günü gününe veya bulduğunuz ilk fırsatta konularına göre sınıflandırınız ki gerektiğinde kolayca bulup kullanabilesiniz.

Resim 1.43:Yukarıdaki fotoğraflar: .hurriyet.com.tr den alınmıştır.

Dış ortamlarda fotoğraf çekimi yaparken dikkat etmeniz gereken öneriler:

- Objeye tam cepheden verilen ışık objedeki ayrıntıları belirsizleştireceğinden mümkünse nesnenin iki yanında ve arka üstünde de birer ışık kullanınız.
- Objeye genel bir aydınlatma yaptıktan sonra daha güçlü nokta ışıklar vererek siyah, gri, beyaz düzenlemesi oluşturunuz. Ya da ışıkları dolaylı olarak düzenleyiniz.
- Çantanızda sürekli bir el pazometresi taşımaya çalışınız.
- Yakınınzdaki objelerin poz ölçümünü 15-20 cm uzaklıktan yapınız.
- Yaklaşmadığınız konuların ışık ölçümünü doğru yapmak için elinizin içini objektife 45 derece eğik tutup ölçtükten sonra poz sabitleme tuşuna basarak konuya çevirmeli ve çekmelisiniz.
- İnsan çekimlerinde ışık ölçümünü elbiseden değil yüzlerinden yapınız.
- Flaşla çekim yaparken makine örtücüsü ile flaşın eş zamanlı çalışması gerekir. Bu senkronu sağlayan örtücü hızı (sayısı) genellikle 1/60 saniyedir. Bu değer makineden makineye değişiklik gösterir. Flaşlı çekimlerde bu senkron değerinin bir üstü olan 1/125 enstantane ve 1/60 enstantanenin altındaki tüm değerler kullanılabilir. (manuel ve enstantane öncelikli moda)
- Çerçeveleme (kompozisyon) yaparken çekim öznenizi fotoğrafa aldığınız çevre içinde daha etkin gözükecek şekilde çekiniz.
- Çerçeveye aldığınız canlıların bakış yönünde daha fazla boşluk bırakınız.
- Ters ışıktaki portre çekimi yaparken saç ve omuzlarda aydınlık kontörler, size bakan tarafta ise gölgeyle dolmuş çukur yerler oluşur. Objeyi fondan ayıran bu gölgeleri flaş ışığıyla yok ediniz. Özellikle güneşli çekimlerde gölgeyle dolan çukur yerlere küçük reflektör, beyaz kâğıt ya da alüminyum folyoyla ışık yansıtınız.
- Grup çekimlerinde kişileri aynı yöne baktırarak konuda bütünlük sağlayınız.
- Boy çekimlerinde baş ve ayakları kesmeyiniz.
- Çekimlerinizde öncelikle ufuk çizgisi ile bakacın yatay üst ve alt kenarını paralel duruma getirerek dengesizliği önleyiniz.

- Dikkati konudan uzaklaştıran karışık arka planlardan kaçınınız. Örneğin obje hareketli ise fonu hareketsiz, fon hareketli ise objeyi hareketsiz duruma getirmeye çalışınız.
- Tele objektifle yaptığınız çekimlerde konu optik olarak yaklaştığı için yüksek enstantane kullanınız.
- 1/30 saniyeden daha uzun enstantane değerleriyle fotoğraf çekerken makinenizi sarsıntılardan korumak için tripot üzerinde bulundurunuz.
- Estetik bir görüntü sağlamak için ufuk çizgisini çerçevenin tam ortasına değil ya ortanın aşağısına ya da yukarısına alınız.
- Belli bir mesajınız yoksa insanları yüzü görünmeyecek şekilde çekmeyiniz.(silüet hariç)
- Makinenizi konuya ve kompozisyona uygun olarak dik veya yatay bir şekilde tutup, makineyi yüzünüze yapıştırdıktan sonra nefesinizi tutarak deklanşöre basınız.
- Özellikle uzak mesafeleri uzun odaklı objektifle çekerken oluşan netleme hatasını telafi etmek için konuyu zoom objektifle yaklaştırarak netleyip, sonra tekrar zoomla uzaklaştırarak çekiniz.
- Karanlık, hareketli, çok yakın ve çok uzak konu çekimlerini tripotla yapınız.
- Poz değerlerinin çekim için uygun olup olmadığını kontrol ettikten sonra deklanşöre basmayı alışkanlık edininiz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulama faaliyeti için okulunuzdaki herhangi bir etkinlikten veya çevrenizdeki herhangi bir olaydan yararlanınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Farklı ortamlarda birer olay belirleyiniz.	➤ Zamanınız uygun ise haber takibine gitmeden önce olay ve olay yeri ile ilgili araştırma yapınız. ➤ Olay yerine en kısa zamanda ulaşmaya çalışınız.
➤ Olayla ilgili ışık detayları inceleyiniz.	➤ Temel ışık kurallarını göz önünde bulundurunuz.
➤ Olayın belirgin yönlerini tespit ederek uygun ışık düzenlemesi yapınız.	➤ Olayın ilginç yönlerini yakalamaya çalışınız. ➤ Fotoğrafın habere kaynak teşkil etmesi ilkesini unutmayınız.
➤ Konunun arka planına alacağınız objeleri ve ara objeleri dikkatli bir şekilde yerleştiriniz.	➤ Kadraja alacağınız objeleri eleyerek fotoğrafta objelerin konunun önüne geçmesini engelleyiniz.
➤ Kritik anı yakalayınız.	➤ Objesi insan olan çekimlerde kişinin duygularını görüntüye yansıtmamanın önemini unutmayınız. ➤ Seri çekimler yapınız.
➤ Fotoğraf çekim tekniklerine göre çekim yapınız.	➤ Fotoğrafı birkaç açıdan çekiniz.
➤ Haberi en iyi yansıtan fotoğrafı seçiniz.	➤ Fotoğrafta yer alması gereken unsurları tekrar kontrol ediniz. ➤ Fotoğrafın ışık, renk, kontrastlık düzenlerini kontrol ediniz. ➤ Kompozisyon açısından kontrol ediniz.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet / Hayır“ seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Gözlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
1. Farklı ortamlarda birer olay belirlediniz mi?		
2. Olayla ilgili ışık detaylarını incelediniz mi?		
3. Olayın belirgin yönlerini tespit ederek uygun ışık düzenlemesi yaptınız mı?		
4. Konunun arka planına alacağınız objelere ve ara objeleri dikkatli bir şekilde yerleştirebildiniz mi?		
5. Kritik anı yakalayabildiniz mi?		
6. Fotoğraf çekim tekniklerine göre çekim yaptınız mı?		
7. Haberi en iyi yansıtan fotoğrafı seçebildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız arasında “Hayır” yoksa bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz. Eğer “Hayır” cevabı vermişseniz, yapamadığınız işlemi ve varsa konularını tekrar ederek ya da öğretmeninizden yardım alarak eksikliğinizi gideriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonucunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları yanıtlayarak ölçünüz.

Aşağıdaki ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Gece çekiminde kadrāja giren ışık kaynaklarının yıldız biçimindeki bozuk görüntüsünü düzeltmek için yapılması gereken işlem aşağıdakilerden hangisidir.
A) Diyaframı 4 veya 5.6 gibi orta bir değere ayarlamak
B) Diyaframı 1.4 gibi açık bir değere ayarlamak
C) Enstantaneyi küçültmek
D) Enstantaneyi kısmak
2. Basın fotoğrafçılarının en az kullandığı malzeme aşağıdakilerden hangisidir?
A) Parasoley
B) Flaş
C) El pozometresi
D) UV filtre
E) Sehpa
3. Aşağıdakilerden hangisi konunun girinti ve çıkıntılarında oluşan gölgeleri ışıkla doldurarak hacim ve derinlik etkisini en aza indiren ışık türüdür?
A) Yanal ışık
B) Cephe ışığı
C) Alt Işık
D) Ters ışık
E) Hiçbiri
4. 100 ASA ve 50 mm odaklı objektifle uzak şehir silüeti çekerken vermeniz gereken enstantane ve diyafram değerleri aşağıdakilerden hangisidir?
A) 1/ 30 sn-f:8
B) 30 sn-f:8
C) 1/ 30 sn-f:2.8
D) 4 sn-f.2.8
5. Geceleri çekimlerdeki renklerde dağılma ve bozulmalar kaç saniyeden daha uzun sürelerde oluşur?
A) 1 – 2
B) 3 – 5
C) 8 – 10
D) 30 – 40

Aşağıdaki ifadelerin başındaki boşluğa doğru ise D, yanlış ise Y harfi yazınız.

1. () Foto muhabirleri çekim yerlerini ve çekim açılarını istediği gibi seçmekte özgürdür.
2. () Flaşların aydınlatma gücü mesafenin karesiyle ters orantılıdır.
3. () Gün ışığının şiddeti, kontrastlığı, rengi ve geliş yönü gibi nitelikleri sabit değildir.
4. () Fotoğrafta üç boyut izlenimi oluşturan ve renkleri en iyi yansıtan ışık türü cephe ışığıdır.
5. () Foto röportaj, foto-haber ve belgesel olarak adlandırılan fotoğrafların büyük bir kısmı sokak fotoğrafçılığı tarzındaki çalışmaların ürünüdür.
6. () Hem ön hem de arka tarafın önemli olduğu flaşlı iç mekân çekimlerde başvurulacak flaş ışığını sıçratma yönteminin nedeni kontrastlığı artırmaktır.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Foto muhabirlerinin bazen çekim zamanından, çekim yerinden ya da ortamından kaynaklanan olumsuzluklar nedeniyle konularını daha uygun bir yere aktararak çekimleri sonucu yansıttıkları gerçekliğedenir.
2. İç mekân çekimleri için odak uzaklığı 14 - 45 mm arası değişen geniş açılı veya odak uzaklığımm arasında değişen ortalama bir zoom objektif bulundurmak gerekir.
3. Ultraviyole ışınlarını azaltmak, objektifi kir ve darbelerden korumak gibi işlevleri nedeniyle objektif üzerinde sürekli bulundurulması yararlı olan gereçya da filtreleridir
4. Diğer ışık kaynaklarına göre daha baskın olan, konuda derinlik duygusu yaratmayı sağlayan, gölge ve parlaklık dengesini oluşturan ana ışığadenir.

DEĞERLENDİRME

Verdiğiniz cevapları cevap anahtarı ile karşılaştırarak performansınızı ölçünüz. Bu öğrenme faaliyeti ile ilgili eksikleriniz varsa eksiklerinizi öğrenme faaliyetinden ya da öğretmeninizden yardım alarak giderebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Objenin hareket durumuna göre amacınıza uygun haber fotoğrafı çekebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İlinizde bulunan basın kuruluşlarını ziyaret ederek veya basın fotoğrafçılarına ulaşarak (e-mail, ziyaret, telefon vb.) farklı ortamlarda hareketle ilgili çekim yaparken kullandıkları teknik donanımlar ve karşılaştıkları zorluklarla ilgili araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. HAREKETE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKME

2.1. Durağan Objelerin Çekimi

Haber kavramının geçtiği her yerde ilk akla gelen bir olay ve o olay ekseninde oluşan hareket, hız ve telaştır. Oysa her haber hız ve telaşı gerektirmez. Bazen haber fotoğraflarına konu olan objeler kontrol altına alınıp uzun bir zaman ve plan dâhilinde de çekilebilmektedir. Örneğin bir belge, bir mekân, bir manzara, bir sergi fotoğrafı gibi hareketsiz olan veya hareketini kontrol edebileceğimiz haber kişileri birer durağan objedir. Yazılı basında yer alan haber fotoğrafların yarısından çoğu haber kişilerini konu edinir. Bu fotoğrafların büyük bir kısmı da verilmiş pozlar nedeniyle durağan cisim grubunda yer alır.

Resim 2.1:

Durağan objeler haber fotoğrafçısına hareketli objelere göre hazırlık yapma, kurgulama, açı belirleme, derinlik belirleme, mesafeyi ve ışığı ayarlama gibi pek çok olanak sağlar. Bu nedenle de durağan objelerin fotoğraflanması hareketli objelerin fotoğraflanmasına oranla daha kolaydır. Ancak bu durum ışığın miktarına, ışığın geliş açısına, elinizdeki malzemenin yeterliliğine ve uygunluğuna göre değişir.

Örneğin bir anıtın fotoğrafını çekerken ışığın miktarı ve açısı uygun olmasa da flaş ve yansıtıcı gibi ışık kaynaklarıyla bu sorun kısmen düzeltilebilir. Fakat haber fotoğrafçısının bir binanın üzerine düşen ışık miktarını ve yönünü ek ışık kaynaklarıyla bile kontrol etmesi pek olası değildir(1. fot dikkat ediniz.) Uygun ışığı beklemeniz gerekebilir. Amacınız sadece binanın veya anıtın yapısal özellikleri konusunda okuru bilgilendirmek ise uygun ışık ortamında doğru açıdan bir çekim yapmanız yeterlidir. Bütün bunların yanında çekeceğiniz anıt veya binanın çevresiyle olan ilişkisini ön plana çıkartmanız gerekebilir. Ancak amacınız sadece mekân ve insan ilişkisini vurgulamaksa çevrenizdeki insanların sayısı, duruşu, yönü ve objeyle ilişkisini doğru değerlendirmeniz gerekir. Bu değerlendirmeyi yaparken özellikle standart odak uzaklığı, konu mesafesi ve açı etkenlerini göz önünde bulundurmalısınız. İlginç bir öyküsü olan Yürüyen Köşk'e ait alttaki fotoğraflar mimari özellikleri değil, bu yürümeye neden olan ağaç ile bina ilişkisini ve ziyaretçi ilgisini göstermek için çekilmiştir.

Resim 2.2:

Durağan nesne çekimindeki teknik başarıyı üç temel etken belirler. Bunlar:

- **Işık etkeni:** Işığın miktarı, mesafesi, türü ve geliş açısı; konunun kontrastlık ve derinlik derecesi; dört etkene (kontrastlık, yoğunluk, gren ve tolerans) bağlı olarak kullanılan filmin veya sensörün ASA hızı
- **Konumlanma etkeni:** Makinenin konuya olan uzaklığı, açısı ve yüksekliği
- **Malzeme kullanım etkeni:** Objektifin odak uzaklığı ve filtreler

Resim 2.3: Üstteki fotoğraflar da yine hareketli olan insanlara rağmen durağan obje çekimidir.

Durağan objeleri çekerken aşağıda sıralanan önerileri dikkate alınız.

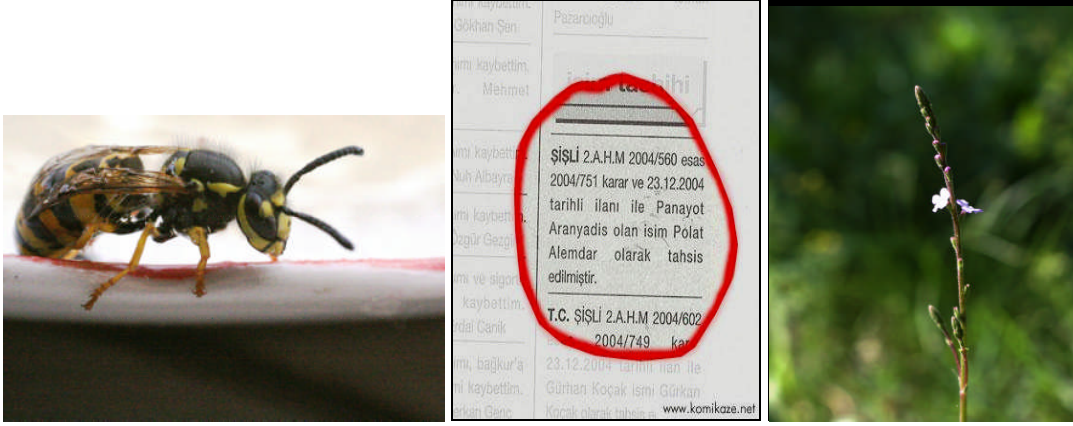
- Konu ile arka planın farklı renk ve tonlarda olmasını sağlayınız.
- Obje üzerine doğrudan düşmeyen güçlü ve dağınık ışıkları kullanarak, kontrastlık oranını dengeleyiniz.
- Işıklölçer aracılığıyla veya deneyiminizle doğru pozlanma değeri bulup, bu değerin bir kat alt ve bir katta üstünde değerler kullanarak üç ayrı telafi çekimi yapınız.
- Genellikle bir yönden aydınlatan gün ışığı yerine çok yönlü yapay ışık ortamlarını tercih ederek konunuzu istediğiniz biçimde ve doygunlukta aydınlatmaya çalışınız. Yapay ışıklandırma altında yapılan çekimlerde, durağan nesnelerin gölgeleri, tıpkı gün ışığında olduğu gibi kompozisyonun bir parçası hâline gelir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, ışık almayan bölgelerin daha koyu çıkarak görüntüyü daha kontrast hâle getirmesidir. Bu kontrastlığı gidermek için koyu gölgeli olan bölgeleri yine ya yardımcı bir ışıkla ya da bir yansıtıcı vasıtasıyla aydınlatmalısınız.

Durağan cisim çekimlerinde iç veya dış mekân ortamı çok belirleyici olmasa da en iyi sonuçlar stüdyoda yapılan çekimlerden alınır. Haber fotoğrafçıları tamamen stüdyo dışı ortamlarda çalışsalar da az da olsa bazı çekimler için küçük çaplı stüdyo ortamları oluşturmalarıdır. Örneğin haber kaynağından sadece çekim izni alabildiğiniz bir belgeyi fotoğraflamak için pratik yollarla küçük çaplı bir stüdyo ortamı oluşturmanız gerekebilir. Bu işin altından kalkmak için macro modunu ayarlamanız yetmez. Bu ayardan hatasız yararlanabilmeniz için yakın çekim hakkında bilgili ve deneyimli olmalısınız.

Yakın Çekim Yapmak

Basın fotoğrafçıları çeşitli nedenlerle yakın çekimler yapmak zorunda kalabilirler. Gazeteciler, çok sık olmasa da bir habere konu olan bitkiler, hayvanlar, böcekler, kazılar sonucunda elde edilen arkeolojik bulgular, belgeler, yeni buluşlar, bir imza, bir kaşe, bazen de herhangi bir konuyla ilgili detayları görüntüleyebilmek için yakın çekim tekniklerini bilmek zorundadırlar.

Yakın çekimler her türlü ortamda karşılaşılabilecek bir çekim türüdür. Yakın çekim objeleri hem iç hem dış mekânlarda söz konusu olabileceği gibi, hem durağan hem de hareketli olabilir. Yakın çekim sadece durağan cisimlerin çekimiyle ilgili değil, modülün tüm konularıyla doğrudan ilişkilidir. Küçük nesneler ve ayrıntıların detaylı görüntülerini almak için yapılan yakın çekimler, ilginç ve bilgilendirici görüntüler ortaya çıkarır.

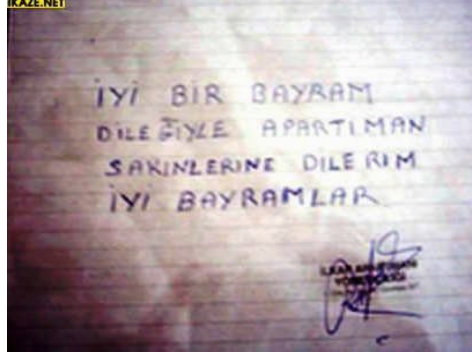
Resim 2.4:

Yakın çekim için makro ya da tele objektifler, görüntüyü daha da büyötmek için kamera ile objektif arasına takılan uzatma halkaları veya objektifin önüne takılan clous-up mercekler, parlamayı önleyen polarize filtre, ring flaş, özellikle hareketli cisimlerin veya az ışık çekimlerinde kullanmak üzere tripot ve arka planı düzenlemek için fon gibi temel malzemeler gerekir. Halkalar ve körükler objektifi filmde uzaklaştırdığı için ışık azalır, netlikte bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Körüklü görüntüde körüğün uzunluğunu dikkate alınız.

Durağan objelerin yakın çekimi için diyafram öncelikli, hareketli obje çekimi için ise enstantane öncelikli ayarla çalışmanız daha verimli olabilir. Yakın çekimlerde yeterli ışık ve obje hareketi her zaman büyük bir sorundur. Objektif objeye yaklaştırdıkça sarsıntı artacağından duran obje bile çekseniz ışık yetersiz ise diyafram açıp enstantane büyöltmeniz veya tripot kullanmanız gerekir. Işığı dengelemek için tripot kullanmayıp diyaframı açarsanız bu kez de net alan derinliği o oranda daralır. Uzaktan yapılan yakın çekimlerde kamera ve obje ya durağan hâle getirilmeli ya da harekete uygun yüksek enstantane ayarı yapılmalıdır. Makro çekimlerde mümkünse flaş kullanılmamalıdır. Ancak zorunlu kalınmışsa ring (halka) flaş o da yoksa harici oynar başlıklı bir flaş kullanılmalıdır. Halka flaş gölgeyi azaltır, ayrıca yansıtıcıya gerek kalmaz.

Resim 2.5:Yukarıdaki iki fotoğraf 1/125 f:8 değeriyle çekilmesine rağmen 1.de çok yaklaşıldığı için düşük enstantane netsizliği oluşmuştur.

Resim 2.6:

Yakın cisimleri flaşla çekerken objektif üzerine düşen ışık objenin alt kısmında gölge oluşturur. Özellikle dâhili flaşlar objektife daha yakın olduğundan bu soruna daha fazla yol açar. Bunu önlemek için ya konuya uzakta durup zoom objektifle yakınlaşmalı ya da oynar başlıklı flaşın kafasını yansıtıcıya yönlendirerek flaş ışığının yansıtıcıdan gelmesini sağlamalısınız. Bu kural kafa flaşla yapılan tüm makro çekimler için geçerlidir. Flaşlı yakın çekimin bir diğer olumsuzluğu da ortada ışık parlaması kenarlarda da kararma oluşturmastır. (ör. sağda fot:milliyet. com. tr)

O anda ortam ışığının miktarı ve geliş açısı (dağınık ışık) objektifinize ve kullanmanız gereken ASA'ya uygunsa, herhangi bir yardımcı gerece ve çabaya ihtiyaç duymadan, doğrudan, sorunsuz bir çekim yapabilirsiniz. Ancak yukarıda belirtilen ortamdan yoksunsanız aşağıdaki tekniklerden hiç değilse birini uygulamalısınız.

- Yakın çekimler için iyi bir çözüm olan ringe flaşlarla (derinliği yok etmek gibi olumsuzlukları olsa da) konunun her tarafını eşit miktarda aydınlatabilirsiniz. Özellikle küçük belge fotoğraflarında iyi sonuçlar alabilirsiniz.
- Diğer yöntem ise belgenin uç orta kısmından ve 50 cm kadar üstünden 90 dereceye yakın bir açıyla iki lamba veya photoflut flaş ile tam ortadaki makine flaşından oluşan üç ışıkla aydınlatılmasıdır.(Ancak ev ya da iş ortamında kullanmaya uygundur.)
- Flaşın ışık patlayan bölümünün önünü ışığı yumuşatmak ve bir noktada parlamasını önlemek üzere dağıtıcı filtre, eğer yoksa yarı mat kâğıt mendil veya ince beyaz bir jelatinle kapatarak çekim yapabilirsiniz.
- Bir diğer yöntem ise oynar başlıklı flaşınızın ışığını belgenin büyüklüğüne uygun yansıtıcı beyaz bir cisimden veya beyaz bir duvardan objeye yansıtarak sekme yöntemiyle çekim yapmaktır. Yansıtıcı yüzeyin renkli olmasının fotoğrafı da o renge büründüğünü unutmayınız.

Uyarı: Çekim kusurlarınızı görmek ve düzeltmek ve deneyim kazanmak için deneme çekimleri yapmayı ihmal etmeyiniz.

2.2. Hareketli Objelerin Çekimi

Fotoğrafçıları en çok zorlayan çekimlerin başında, hareketli konuların duruklaştırılması (donuklaşma) veya hareket izlenimli çekimi gelir. Hareket kavramı sadece objenin hareketini değil aynı zamanda fotoğrafı çeken kişinin veya çekim yapılan makinenin hareketini de ifade etmektedir. Haber fotoğrafçılığında ilk akla gelen olaylar ve olaylara bağlı olan hareketlerdir. Hareketli objeler iç ve dış mekân ile gündüz ve gece çekimlerinde karşınıza çıkabilir.

Hareketli obje çekimlerinin kompozisyon oluşturmamak, anı yakalayamamak, ışığı kontrol edememek, gerekli malzemeleri ve ayarı yetiştirememek gibi zorlukları vardır.

Özellikle iç mekânda yapılan gece çekimlerinde ve makro çekimlerde bu zorluk daha fazladır. Ortam ışığını, ASA değerini, diyafram değerini, objenin hareketini, hızını, mesafesini, makineye olan açısını birkaç saniye gibi kısa bir süre içerisinde düşünüp pozlama yapması gereken haber fotoğrafçısı ancak uzunca bir sürecin ardından tecrübeleriyle bu bağlantıları kurabilmektedir.

Hiçbir fotoğraf makinesi konunun hareket hızını, makineye olan açısını mesafeyle ilişkilendirerek otomatik olarak hesaplayamamaktadır. Bu eksiği gidermek için makinelere konulan hareketli cisim çekim modu genellikle işe yaramamaktadır. O hâlde hıza göre enstantane ayarını fotoğrafı çeken kişi yapmak zorundadır. Nasıl yapacağınızla ilgili bilgileri ve değerleri aşağıdaki hareketli çekim ayarı çizelgesindeki ilgili bölümde bulacaksınız.

Resim 2.7: Üstteki fotoğraflar milliyet.com.tr sitesinden alınmıştır.

Fotoğrafta hareketin kullanım amaçları genel olarak üçe ayrılır:

- Hareket, özneyi daha iyi vurgulamak ve ön plana çıkarmak için kullanılır: Bu durumda özne hareketlidir ve fotoğrafçı, ya özne ile aynı hızda giden bir taşıt içindedir, ya da sabit durur fakat makinesiyle hareketli nesneyi izler. Bu şekilde amaçlanan, aslında durağan olan fondaki görüntüyü hareketli, hareket içinde olan özneyi ise hareketsiz yakalamaktır. Bu sayede hareketli nesne flu olan fondan iyice ayrıştığı için vurgu yapmak olası hâle gelir. Tavsiye edilen hızlar çekilmesi söz konusu olan öznenin hızına göre 1/4 ila 1/30 arasında değişebilir.

Resim 2.8:

- Hareket bu sefer tam tersine özneyi önemsizleştirmek için kullanılır: Önemli olan fotoğrafta yer alan mekân ise ve odağı başka bir yere çekecek herhangi bir hareketli özne varsa, hız iyice düşürülerek bir hayalet görüntü elde edilir. Burada amaç, örneğin bir insan figürünü tanımlanması zor bir silüet şekil hâline getirmek ve vurguyu fondaki genel mekân üzerine odaklamaktır.

Resim 2.9:

- Hareket hız duygusunu vurgulamak için kullanılır: Araçların hızla ilerlediğini ifade edebilmek için düşük hız (1,5 saniye) ve hareketli görüntü tercih edilecekse bu süreçte seçilen hız önemlidir. Çok düşük hızlarda (5–6 saniye veya daha fazla) araçların bıraktıkları izler fazlaca uzar ve hareketten çok bir belirsizlik, tanımlanamazlık devreye girer ki burada amaç bu değildir.

Resim 2.10:

Düşük enstantane çekiminde hareket bir zaman dilimi içerisinde film üzerine düşeceğinden konunun hareketsiz kısımları ya da yavaş hareket eden bölümleri net, hareketli bölümleri ise hareket yönünde netsiz olarak bir iz bırakarak fotoğrafınıza estetik bir güzellik ve anlam kazandıracaktır. Bir şelalenin fotoğrafı 1/500 ve üzeri enstantane değerlerinde çekildiği zaman havada su tanecikleri dondurulurken 1/ 30 ve altındaki enstantane değerlerinde aralıksız bir bütün olarak akan kütleli hareket görüntüsü elde edilir.

Düşük enstantane ifadesiyle anlatılmak istenen hareket hâlindeki objenin hareket hızının seçilen enstantane değerinden daha yüksek olması durumudur.

Pozlama yapılırken enstantane ve diyafram değerlerinin ne olacağını konunun ışık durumu belirler. Bu değerlerin birbiriyle olan bağlantılarından hareket ederek fotoğrafçı değerleri biri lehine azaltıp çoğaltabilir. Diyaframdan geçecek ışık miktarını ya da poz süresini artırmak, çekilen konunun alan derinliğinin artırılması ya da belirlenen enstantaneye göre hareketin dondurulması haber fotoğrafçısının tercihine bağlıdır. Hareketli objeleri duruk gösterecek biçimde çekmek için kullanacağınız enstantane değerini doğru saptamanız objenin hızı, makineye uzaklığı ve hareket açısına doğru hesaplamanıza bağlıdır. Bu hesabı yapabilmek için aşağıdaki çizelgeden yararlanınız.

çizelge saatte 10 km hız ve 8 m uzaklık temel alınarak değişen mesafe, hız ve açılara göre oluşturulmuştur. Çizelgeden yararlanırken önce çekim objesinin saatte kaç km hızla gittiğine tahminen karar verip önüne (sağına) bir sıfır koymalısınız. Sonra da çekeceğiniz objenin makinenize olan uzaklığına ve hareket açısına göre vermeniz gereken ortalama enstantane değerini belirlemelisiniz.

Uzaklık 8 m'den iki kat yakınsa enstantaneyi iki kat (bir durak) artırmalısınız (rakamı büyütmelisiniz). Objenin uzaklığı 8'm den iki kat uzaksa bu kez de enstantane değerini iki kat küçültmelisiniz (Rakamı küçültmelisiniz.).

Makinenizin seviyesini dik açıyla hareket eden objenin orta noktasına ayarlarsanız objeyi hareketsizmiş gibi algılayacağınızdan mesafe ve hıza göre belirlediğiniz enstantaneye çekim yapmalısınız. Açı 45 derece olduğunda enstantane değerini iki kat, 90 derece olduğunda ise dört kat artırmalısınız.

Çizelgede verilen değerlerin hareketin duruklaştırılmasını garantiye alacak biçimde ortalama olarak yazıldığını unutmadan hesapladığınız değere en yakın enstantane değerini makinenize uyarlayarak çekim yapınız.

Hareketli Çekim Ayarı İçin Enstantane Çizelgesi				
Objenin Saatteki Hızı (saat/km)	Uzaklık (metre)	0 derece Makine	45 derece Makine	90 derece Makine
	0,5 m	1/1600	1/3200	1/6400
	1 m	800	1600	3200
	2 m	400	800	1600
	4 m	200	400	800
10 km	8 m	100	200	400
	16 m	50	100	200
	32 m	30	50	100
	64 m	10	25	50
	128 m	8	10	25
	256 m	4	8	10

Konuyla bağlantılı olan alttaki örnekleri dikkatlice inceleyiniz.

Örnek 1:

Makineye paralel (90 derece) olarak 8 m uzaklıkta saatte ortalama 10 km hızla yürüyen bir insanın 1/50 enstantane değerinde fotoğrafı çekilirse kişi tamamen netsiz çıkacaktır. 1/100 enstantane değerinde aynı fotoğraf çekildiğinde elleri ve ayakları (vücudundan daha hareketli olan kısımlar) netsiz diğer yerler net çıkacaktır. 1/400 enstantane değerinde bu fotoğraf çekildiğinde gerek insan gerekse tüm ortam net çıkacaktır.

Örnek 2:

Makineye dik (0 derece) olarak 8 m uzaklıkta saatte ortalama 10 km hızla yürüyen bir insanın fotoğrafı 1/50 enstantane değerinde çekilirse elleri ve ayakları (vücudundan daha hareketli olan kısımlar) netsiz, diğer yerlerse net çıkacaktır. 1/100 enstantane değerinde bu fotoğraf çekildiğinde gerek insan gerekse tüm ortam net çıkacaktır. 1/400 enstantane değerinde bu fotoğrafı çekmenin gereği yoktur. Çünkü 1/100 enstantane çekim için yeterlidir.

Örnek 3:

Makineye paralel (90 derece) olarak 8 m uzaklıkta, saatte ortalama 20 km hızla yürüyen bir insanın fotoğrafı 1/100 enstantane değerinde çekilir ise kişi tamamen netsiz çıkacaktır; aynı konu 1/200 enstantane değerinde çekildiğinde elleri ve ayakları (vücudundan daha hareketli olan kısımlar) netsiz, daha hareketsiz olan diğer bölgeler ise net çıkacaktır. Aynı konu eğer 1/800 enstantane değerinde çekilirse gerek insan gerekse tüm ortam net çıkacaktır.

Aşağıdaki örneği inceleyerek mesafe, açı, hızla ilgili tahminde bulununuz ve sonucu tabloyla karşılaştırınız.

Soru: Makineye uzaklığı 4 metre, hızı 20 km, açısı çapraz olan bir koşucunun duruk fotoğrafı için kaç enstantane değeri gerekir?

Soru: Makineye uzaklığı 4 metre, hızı 40 km, olan bir koşucunun duruk fotoğrafı için 1/800 enstantane değeri gerekiyor, o hâlde açısı nedir?

Hareketli objelerin çekimiyle ilgili olarak şu önerilere dikkat ediniz:

- Fotoğrafınızda olmasını istediğiniz ışık ve hareket için mutlaka, seçtiğiniz enstantane hızını dengeleyen doğru bir diyafram veya seçtiğiniz bir diyafram açıklığını dengeleyen doğru bir enstantane karşılığı vermeniz gerekir. Konu içerisindeki hareketin dondurmak için enstantane değerinin yükseltilmesi film üzerine düşecek ışık miktarını azaltacağından, yeterli ışık miktarını sağlayabilmek için diyafram değerinin azaltılması, yani diyaframın açılması gerektiğini unutmayınız.
- Bu dengeyi kurarken makinenizin pozometresi size yardımcı olacaktır. Pozometre, manuel çekim modundayken bile seçtiğiniz diyafram ve enstantane değerlerinin yeterli değerler olup olmadığını doğru olarak (hangi durumlarda yanlış olduğunu anımsayınız) size bildirir. Ancak pozometrelerin yanlış ortamlarını bilmiyorsanız Temel Fotoğrafçılık modüllerindeki ilgili bölümleri mutlaka yeniden inceleyiniz.
- Diyelim ki hız etkenlerini hesap ederek 250 enstantane seçtiniz. Bunun karşılığı olan diyafram değerinin ne olduğunu ayarladığınız ASA değerine göre pozometreniz size gösterecektir. Aynı şekilde seçtiğiniz 11 diyafram açıklığının karşılığı olan enstantaneyi bulmanızda da yol göstericiniz yine pozometredir.
- Pozometre sayesinde hem makineyi yönlendirirsiniz hem de hatasız ayar yapmış olursunuz.
- “B” ve “T” konumlarını kullanırken makinenizi mutlaka tripot üzerinde tutmalısınız.
- Objektifinizin odak uzunluğunun altındaki enstantane değerleriyle çekim yaparken mutlaka tripot kullanmanız gerekir.

Hareketli cisimlerin çekimini şu başlıklar altında ele alabiliriz:

2.2.1. Hareketin Duruk Gösterimi

Resim 2.11:

Bu yöntemle yapılan çekimlerin temel amacı hareketi net olarak dondurmaktır. Netliğin kolayca yapılamamasının üç nedeni vardır. Bunlardan ilki, hareketli konuyla olan mesafenin iyi ayarlanamaması, diğeri hareket açısının her zaman kontrol edilememesi, sonuncusu ise konunun hareket hızının, yani birim zamanda aldığı yolun, doğru olarak tahmin edilememesidir. Bu üç sorunun üstesinden gelmek daha çok deneyime bağlı olmasına rağmen; netliğin (metrajlamanın) modelin geçeceği bir noktaya göre yapılması, hareketin vizörden takip edilmesi ve model tam o noktadan geçtiğinde deklanşöre basılması en kolay yoldur. Bu şekildeki bir çekimle, hareketli konunun dondurulmuş bir görüntüsü elde edilebilir. (Ör. Sağdaki kovboy fotoğrafı - Kaynak: ekolay.net)

Hareketli konuların çekiminde, yüksek enstantane değerlerinin kullanılması bir zorunluluktur. Işığın az olduğu ortamlarda, bu zorunluluktan dolayı çekim yapmak oldukça güçleşmektedir. Bunu aşmanın en kolay yolu dijital makinelerde ASA yükseltmek, filmlilerde ise yüksek duyarlı bir film kullanmak veya film ASA değerini itelemektir.

Resim 2.12:

Hareket fotoğraflarında düşük enstantane değeri ile çekim yapıldığında hareket yönünde nesnenin uzamış bir görüntüsü elde edilmekte, bu deformatik görüntüde hareketin yakın geçmişi ve geleceği aynı anda görüldüğü için, fotoğrafa kısa da olsa bir zaman boyutu eklenmiş olmaktadır.

Hareketi duruk hâle getirecek olan enstantane değerini, bazıları yukarıdaki tabloda da yer alan, çekim mesafesine bağlı olarak objenin gerçek boyutunun fotoğraf boyutuna oranı, baskı boyutu faktörü ile objenin hızı ve hareket yönü (açısı) gibi üç faktör etkilemektedir:

- **Çekim mesafesine bağlı olarak objenin gerçek boyutunun fotoğraf boyutuna oranı:** Her tür objektifle yakın mesafeden yapılan çekimlerde veya uzun odaklı (tele) objektifle yapılan çekimlerde, hem konunun büyük bir görüntüsü oluşur hem de hareketler hızı abartılı bir şekilde görüntüye yansır. Örneğin yakından çekilmiş hafifçe hareket eden bir çiçek, uzaktan çekilmiş çok hareketli bir çiçekten daha hızlıymış gibi görünür. Bu yanılsamayı önlemek için, daha kısa pozlandırma süreleri veren enstantane değerleri kullanmalısınız.
- **Standart netlik ve baskı boyutu:** Bu faktörün oluşum derecesi, filmin baskı boyutlarına bağlı olarak değişim gösterir. Kabul edilebilirlik sınırında olan netsiz bir görüntü, küçük boyutlu baskılarda çok belli olmadığından pek önem taşımazken, baskı boyutunun büyümesi durumunda netsizlikte aynı oranda belirginleşerek önemli bir sorun hâline gelir.
- **Nesnenin hızı ve makineye göre olan hareket yönü:** Makineye dik (0 derece) olarak hızla yaklaşan bir nesne aynı seviyeden çekildiğinde, hızlı olmasına rağmen, çok hızlı veya çok yakın değilse hareket etmiyormuş gibi görünür. Aynı nesne, çapraz (45 derecelik) bir açıyla görüntülenir ise hareket hızı daha iyi görünür. Çekim tam paralel (90 derece) açıyla yapılırsa hareket objenin gerçek hızında veya seçilen enstantane rakamı küçüldükçe fotoğrafa yansıyan hareket hissi gerçek hızdan çok daha fazlaymış gibi görünür.

Hareketli konuların duruklaştırılmış (dondurulmuş), net fotoğraflarını çekerken, bazen çeşitli nedenlerle yukarıdaki çizelgeden yararlanamazsınız. Bu nedenleri;

Değişkenlerin hepsini kontrol ederek gerekli enstantane değerini belirleyememek, belirlenen değer yeterli olmaması, hız hesabı yapıp uygulayamayacak kadar kısa bir zamanda çekim yapmak zorunda kalmak gibi üç başlıkta sıralayabiliriz.

Bu tür durumlarda en sık başvurulacak çözüm yolları ise şunlardır:

Hareketin en az olduğu anları kollamak, mümkün olan en yüksek enstantane değerini kullanarak güven içinde kalmak, büyük ve yakın çekimler yerine biraz uzaktan ve küçük çekim yapmak, hareket açısını cephe yönüne doğru değiştirip çekim yapmak.

Resim 2.13:

Üstteki fotoğraflar hurriyet.com.tr den alınmıştır (3.. fot Mehmet DEMİRCİ)

2.2.2. Hareketi Takip Ederek Çekim Yapma (Panning -Çevrinme- Kaydırma)

Fotoğrafa yeni başlayanlar; hareketli bir konu ile karşılaştıklarında akıllarına ilk gelen, yüksek enstantane kullanarak bu hareketi dondurmaya çalışmaktır. Hatta yalnızca mesleğe yeni başlayanlar değil, pek çok ileri düzeydeki basın fotoğrafçısı da hareketli konularla karşılaştığında aynı davranışı sergiler. Gerçekten de, hareketli konuların görüntülenmesinde en sık başvuru yöntem, hareketi dondurmaktır. Oysa ortaya çıkan fotoğrafları dikkatle incelediğinizde, bu fotoğrafların önemli bir bölümünde hareketi dondurmuş olmanın anlatıma özel bir katkısının olmadığını görürsünüz. Hızla giden bir otomobili yüksek enstantane kullanarak dondurmaya çalışmak belki fotoğrafçı için ciddi bir çabadır ama ortaya çıkan görüntünün etkisi yok denecek kadar azdır. Çünkü otomobil sanki duruyor gibidir. Duran bir otomobil ise daha kolay bir biçimde zaten çekilebilmektedir.

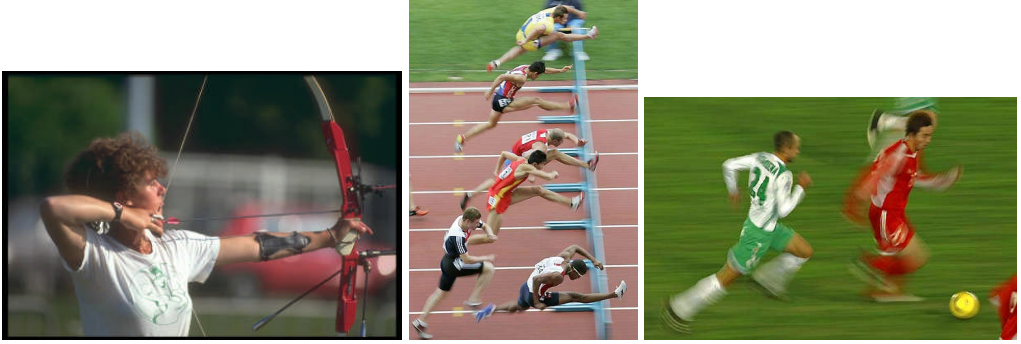

Resim 2.14:

Kaydırma tekniği denilen anlatım yöntemi, bakış yönüne dik olarak gerçekleşen hareketlerin görüntülenmesinde kullanılan etkili bir yöntemdir. Bakış yönüyle soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya ya da aşağıdan yukarıya geçip giden hareketli bir konu kastedilmektedir. Koşan bir atletten bir yarış arabasına, uçan kuştan bisiklet yarışına kadar sayısız konuyu etkileyici fotoğraflara dönüştürebilen kaydırma pek kolay olmayan özel bir çekim tekniğidir.

Basının daha çok spor alanında kullanılan kaydırma futbolda, cirit atmada, gülle atmada, okçulukta, atletizmde, at yarışlarında otomobil yarışlarında vs. hız duygusu yaratmak, bir izlenim oluşturmak, kritik anı yakalamak hatta özneyi dondurmak gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

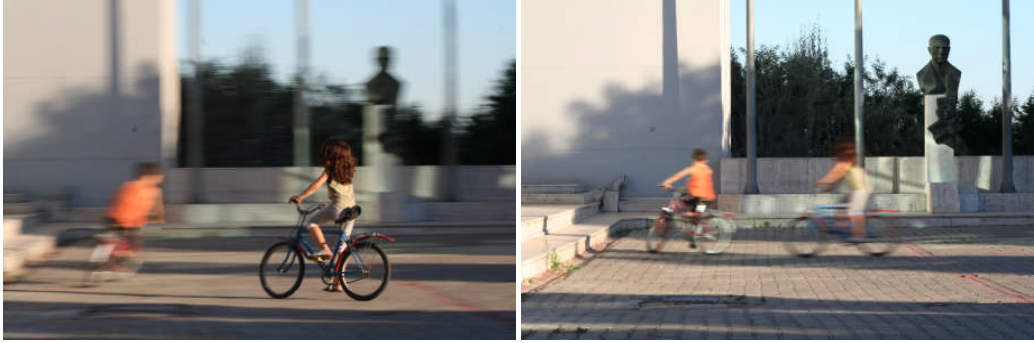
Milliyet.com.tr sitesinden alınan alttaki fotoğrafların 1.sinde netlikten kaynaklanan fon bulanıklığı, 2. sinde 3. de ise kısa süren bir kaydırma bulunmaktadır.

Resim 2.15:

Bu tekniğe çevrinme ya da panning de denilmektedir. Hareket eden bir konunun, hareket süresince fotoğraf makinesi ile izlenmesi ve istenilen görüntü yakalandığında çekimin yapılmasıdır. Nesnenin tamamen fondan ayrılıp, ön plana çıkmasını amaçlayan bu teknik ile çekim yapıldığında, makinenin çekilecek konuyla aynı yönde ve aynı hızda hareket ettirilmesi ön koşuldur. Bu çekimle elde edilen görüntülerin en önemli özelliği ise, hareketli nesnenin net ve sabit, fondaki hareketsiz nesnelerin ise bulanık (flu) olarak görünmesidir. Dar alan derinliğinden kaynaklanan arka plan netsizliğiyle karıştırılan bu netsizlik hareket izlenimli netsizliktir.

Çevrinme yalnızca estetik kaygılar veya amaçlarla değil teknik nedenlerle de kullanılır. Bazı durumlarda ise her iki neden bir arada olabilir.

Resim 2.16:

Teknik Nedenler: Bazen ortamdaki ışık koşullarının yetersiz olmasından dolayı, hareket eden bir konunun fotoğrafını çekmek oldukça güçleşebilir. Az ışıklı bir ortam ve yüksek hareket hızı bir araya geldiğinde, standart hızlı bir filmle gerekli olan pozlandırma dengesini kurabilmek pek de kolay değildir. Diyafram açıklığı en geniş açıklığa getirilse bile, hareketin donmuş görüntüsünü verecek bir enstantane değerinin bulunması neredeyse imkânsız gibidir. Ayrıca, hareket eden konunun makineye hem yakın, hem de çok hızlı hareket ettiği durumlarda, seçilen enstantane değeri ne kadar yüksek olursa olsun, fotoğrafı çekilen konuda "blur" denilen bir netsizlik durumu ortaya çıkar ve bu durumda da, çevrinme tekniğini kullanmak bir zorunluluk hâlini alır.

Estetik Kaygılar: Hem ışık koşullarının uygun olduğu hem de konu hareketinin çok fazla olmadığı durumlarda, çekilen fotoğraflarda hız ve hareket duygusu vurgulanmak istenirse çevrinme tekniğine özellikle başvurulur. Bu teknikte, yavaş enstantane değerleri kullanılmakta ve enstantane hızı yavaşladıkça, elde edilen görüntülerdeki hız ve hareket izleniminin çarpıcılığı da bir o kadar artmaktadır. Sözgelimi, 1/15'lik bir enstantane hızı, bu konuda yapılacak deneme çalışmaları için iyi bir başlangıç noktasıdır. En iyi değerlerin bulunması yine de deneme yanılma yöntemine dayanır. Unutmamanız gereken şey 1/60 enstantanenin altında elde çekim yapılırken tripot kullanılmalıdır. Ayrıca saatte 250 km ile giden bir yarış otomobili ile saatte 25 km hızla koşan bir atlet için aynı enstantane değerini kullanmak doğru olmaz. Yani, daha hızlı bir hareket söz konusuysa “görece” yüksek bir enstantane, düşük hızlı bir hareket söz konusuysa “çok düşük” bir enstantane kullanınız.

Çevrinme hareketi yapmaya en uygun fotoğraf makinesi, enstantanesi perde tipinde olanlardır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta, yatay eksende hareket eden perdelerin açılıp kapanma yönü ile fotoğrafı çekilecek nesnenin hareket yönünün aynı olmasıdır. Yönlerin birbirine ters olduğu durumlarda, nesnelerin görünümünde biçim bozunumları oluşur. Bu bozunumda nesnelerin boyunda olağan dışı bir uzama görülmekte, daireler elips, kareler de dikdörtgen şekline bürünmektedir. Bunu önlemenin en pratik yolu ise, makineyi ters çevirerek, her iki hareketin yönünü birbirine uydurmaktır.

Çevrinmede Yapılması Gereken İşlemler

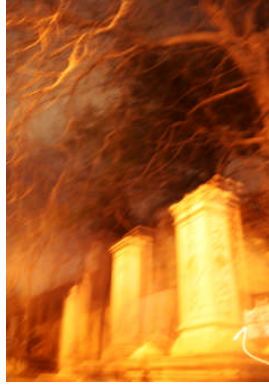
Çevrinme tekniğiyle çekim yaparken makinenizin başlığını hem yatay hem de dikey eksende hareket edebilen bir sehpa üzerine yerleştirmelisiniz. Öncelikli olarak kullanılacak enstantane değeri seçilmeli, daha sonra da seçilen bu değere karşılık gelecek diyafram açıklığı bulunmalıdır.

Netlik ayarı, hareketli nesnenin makineye en yakın olacağı yere yapılmalı, sonra da hareket hâlindeki nesnenin izleyeceği yol belirlenerek, nesnenin hangi noktada görüntüye gireceğine karar vermelisiniz. Bu noktanın biraz öncesinde, nesne çerçevenin tam ortasına gelinceye kadar beklemeli, fotoğrafın çekileceği noktada ise, hareket düzgün ve sürekli bir biçimde izlenerek bir yandan çevrinmeyi sürdürmeli, diğer yandan da deklanşöre basarak çekimi gerçekleştirmelisiniz.

Bu teknikle yapılan çekimlerde en güzel görüntüler, makineyle nesne hareketinin hız ve yön bakımından birbirine tam uyum sağladığı anlarda ortaya çıkar. Burada dikkat etmeniz gereken en önemli nokta, makinenize 50 mm'lik bir objektif takıp tarama yapacağınız konunun hareket hızını gerçeğe yakın bir şekilde tespit etmektir. Bu yöntemde hareket hâlindeki objenin hareket hızında bir enstantane değeri kullanılarak fotoğraf çekiniz. Odak uzaklığı arttıkça verilmesi gereken enstantane değeri de artar. Objenin arkasında konuyu olumsuz etkileyen öğelerin olmamasına dikkat etmelisiniz.

2.2.3. Sanal Hareket (Durağan Nesne- Hareketli Makine)

Çekim anında makinenin bilerek hareket ettirilmesiyle durağan nesneler fotoğraf üzerine sanki hareketliymiş gibi kaydedilir. Bu teknikle yapacağınız bir çekimde, durağan nesneler doğrusal çizgilerden oluşan bir görünüm alacak ve çok değişik efektlere sahip görüntüler elde edeceksiniz. Daha çok soyutlamalar yapmak amacıyla bu tekniğe başvurulur. Genel olarak 1/8 veya daha uzun enstantane değerleri seçerek, makinenin yerini değiştirerek, döndürerek, öne veya arkaya doğru hareket ettirerek çekim yapmalısınız.

Resim 2.17:

Ayrıca tek yönlü bir aydınlatma altında yapılan çekimlerde soyut etkiyi daha fazla veren, karmaşık renklere ve tonlara sahip görüntüler elde edilebilmektedir. Sözgelimi, 1/2 enstantanelik bir pozlandırma yaparak hareketsiz bir aracın fotoğrafını önden dik olarak bu teknik ile çektiğinizde araç sanki hareketliymiş ve makineye doğru geliyormuş gibi izlenim yaratırsınız.

2.2.4. Hareketli Bir Konuyu Lekeli Görüntü Hâline Getirme

Böyle bir görüntü, hareket eden konunun birim zamanda aldığı yoldan daha düşük bir enstantane değerinin kullanılmasıyla elde edilebilir. Perde, hareketin birim zamanda aldığı yola oranla daha uzun bir süre açık kalmakta; konunun bu süre içinde hareket etmesinden dolayı, film üzerinde birden fazla iz oluşmakta ve bu da lekeli ve bulanık bir görünümün oluşmasına yol açmaktadır. Öyle ki, enstantane değeri çok düşük tutulduğunda, konu tanınmayacak kadar bulanık çıkabilmektedir. Bu tekniğin ustaca kullanıldığı görüntülerde; fondaki her şey net, buna karşın konu hareketliymiş gibi görünmekte ve bu da, görüntülere ayrı estetik tatlar katmaktadır. Basında daha çok bale, dans, folklor gibi sahne sanatlarının görüntülenmesinde kullanılır.

Resim 2.18::2.fotoğraf İkrım TAŞTAN'a aittir.

Yapılacak pozlandırma süreleri, hareketin hızına bağlı olarak değişimler gösterir. Örneğin, yürüyen bir insanın 1/4 veya 1/8, koşan bir atletin 1/8 veya 1/15, akan suyun/çağlayanın/şelalenin 1/2 veya 1 sn. enstantane değerlerinde makine tripoda sabitlenerek çekimleri yapılabilir. Düşük enstantane değerleri kullanılan bu teknikte makinenin sarsılma riski çok önemli bir problem teşkil eder. Bu nedenle tipotsuz çekim yapılırken mutlaka bir yere yaslanılmalı, kollar dirseklerden gövdeye dayanmalı ve nefesin verildiği an çekim yapılmasına çalışılmalıdır.

Bu teknikteki alt sınır enstantane değerleri; geniş açılı objektiflerde 1/15, normal objektiflerde 1/30 ve 135 mm odak uzunluğundaki objektiflerde 1/60, daha uzun odaklı objektiflerde ise 1/125'ten daha düşük olamaz.

2.2.5. Hareketi Tepe Noktasından Yakalama

Hareketli objeleri daha düşük değerlerle duruk göstermek, dondurmak için kullanılan bir yöntemdir. Her hareketin bir başlangıcı, tepe noktası ve bitişi vardır. Bu süreç içinde her nesne, tepe (doruk) noktasına geldiğinde bir an duraklar ve sonra da inişe geçmeye başlar. Örneğin, basketbolda topu potaya atmak için hızla yukarı sıçrayan bir sporcu, kazandığı ivmeyle yukarı doğru zıplamakta, ivmenin bittiği anda duraklamakta ve sonra da yerçekimi kanunu gereği aşağı doğru inmektedir. Hareketin tepe noktası, ivmenin bittiği ve duraksadığı andır. Buna bir başka örnek olarak da salıncığın hareketi verilebilir.

Salıncak itildiğinde, kazandığı ivmeyle ön-yukarı doğru yol almakta, en yüksek noktaya eriştiğinde bir an duraklamakta ve ivmenin bitimiyle de hızla tekrar geldiği noktaya doğru geri dönmektedir. Nispeten düşük bir enstantane değeri ile, hareketin tepe noktasında, hareketin donuk bir görüntüsü elde edilebilir.

Resim 2.19:Üsteki fotoğrafların kaynağı www.milliyet.com.tr' dir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Harekete göre fotoğraf çekmek üzere bir konu belirleyiniz.	➤ Konunuzu kendinizi güvende hissedeceğiniz bir ortamda arayınız.
➤ Belirlediğiniz konuyla ilgili gerekli donanımı hazırlayınız.	➤ Donanım konusunda modülünüzden ve öğretmeninizden bilgi toplayınız.
➤ Hareketi duruk göstererek ➤ Hareketi pannigleyecek , ➤ Hareketi tepe noktasında yakalayacak, ➤ Hareketli bir konuyu lekeli görüntü hâline getirecek, ➤ Sanal hareket oluşturacak, biçimlerde çekimler yapınız.	➤ Çekimlerinizi yapmadan önce konu tekrarı yapmaya ve uzman birinden bilgi almaya çalışınız. ➤ Çekim sırasında kimseden yardım almayınız.
➤ Çektiğiniz fotoğraflardan en iyi iki tanesini seçerek öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Elde ettiğiniz sonuçları deneyimli ve uzman kişilere göstermeye çalışınız.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet / Hayır“ seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Gözlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
1. Harekete göre fotoğraf çekmek üzere bir konu belirlediniz mi?		
2. Belirlediğiniz konuyla ilgili gerekli donanımı hazırladınız mı?		
3. Hareketi duruk göstererek hareketi pannigleyecek hareketi tepe noktasında yakalayacak, hareketli bir konuyulekeli görüntü hâline getirecek ve sanal hareket oluşturacak, biçimlerde çekimler yaptınız mı?		
8. Çektiğiniz fotoğraflardan en iyi iki tanesini seçerek öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınız arasında “Hayır” yoksa bir sonraki öğrenme faaliyetine geçebilirsiniz. Eğer “Hayır” cevabı vermişseniz, yapamadığınız işlemi ve varsa konularını tekrar ederek ya da öğretmeninizden yardım alarak eksikliğinizi gideriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonucunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları yanıtlayarak ölçünüz.
Aşağıdaki ifadeleri dikkatli bir şekilde okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafta hareketin kullanım amaçlarından biridir?
A) Hareket bazen de özneyi önemsizleştirmek için kullanılır.
B) Hareketli çekim ışık miktarı yetersiz kaldığı için kullanılır.
C) Enstantaneyi küçülterek kontrastlığı azaltmak amacıyla kullanılır.
D) Enstantaneyi büyülterek yoğunluğu azaltmak amacıyla kullanılır.
2. Hareketli objeleri duruk gösterecek biçimde çekmek için kullanılması gereken enstantane saptamada aşağıdakilerden hangisinin etkisi en azdır?
A) Objenin uzaklığı
B) Objenin büyüklüğü
C) Objenin hızı
D) Objenin açısı
3. Makineye paralel olarak 16 m uzaktan saatte 100 km hızla koşan bir atleti dondurmak için ayarlamamız gereken enstantane değeri hangi seçenekte doğru verilmiştir?
A) 1/250
B) 1/500
C) 1/1000
D) 1/2000
E) 1/4000
4. Kullanılacak objektif odağı altında bir enstantane değeriyle çekim yapmak zorunda kalındığında, seçeneklerde yer alan yardımcı gereçlerden hangisi mutlaka gerekir?
A) Tungsten film
B) Clos-up mercek
C) Tripot
D) Körük
E) Filtre
5. Hareket eden konunun birim zamanda aldığı yoldan daha düşük bir enstantane değerinin kullanılmasıyla elde edilen görüntü aşağıdakilerden hangisidir?
A) Lekeli görüntü
B) Panning görüntü
C) Duruk görüntü
D) Sanal görüntü

Aşağıdaki ifadeleri okuyarak başındaki boşluğa doğru ise D, yanlış ise Y harfi yazınız.

1. () Hareketli bir konunun, hareket süresince fotoğraf makinesiyle izlenmesi ve istenilen görüntü yakalandığında çekimin yapılmasına hareketin duruk gösterimi denir.
2. () Durağan cisim çekerken ortam ışığının miktarı ve geliş açısı (dağınık ışık ise) objektifinize ve kullanmanız gereken ASA'ya uygunsa herhangi bir yardımcı gerece ve çabaya ihtiyaç duymadan sorunsuz bir çekim yapabilirsiniz.
3. () Hareket kavramı sadece objenin hareketini değil aynı zamanda fotoğrafı çeken kişinin veya çekim yapılan makinenin hareketini de ifade etmektedir.
4. () Orta format fotoğraf makinesi konunun hareket hızını ve makineye olanaçısını mesafeye ilişkilendirerek otomatik olarak hesaplamaktadır.
5. () Hıza göre enstantane ayarını mutlaka fotoğrafı çeken kişi yapmalıdır
6. () Fotoğrafta hareketin kullanım amaçları genel olarak beşe ayrılır.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Hareket hâlindeki objenin hızının seçilen enstantane değerinden yüksek olması durumuna..... enstantane denir
2. Çevrinme yalnızca kaygılar veya amaçlarla değil nedenlerle de kullanılır.
3. Flaşlı yakın çekimin bir diğer olumsuzluğu da ortada ışık parlaması kenarlarda da oluşturmasıdır.
4. Yatay eksenle hareket eden açılıp kapanma yönü ile fotoğrafı çekilecek nesnenin hareket aynı olmaz ise objelerin görünümünde biçim bozulması oluşur.

DEĞERLENDİRME

Verdiğiniz cevapları cevap anahtarı ile karşılaştırarak performansınızı ölçünüz. Bu öğrenme faaliyeti ile ilgili eksikleriniz varsa eksiklerinizi öğrenme faaliyetinden ya da öğretmeninizden yardım alarak giderebilirsiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modülü bitirdiniz. Modül sonunda kazanmanız gereken yeterliği kazanıp kazanmadığınızı ölçen bir ölçme aracıyla öğretmeniniz tarafından değerlendirileceksiniz. Bu uygulama sonucunda bir üst modüle geçip geçmeyeceğiniz öğretmeniniz tarafından size bildirilecektir.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	A
2	C
3	B
4	D
5	C
1	Y
2	D
3	D
4	Y
5	D
6	Y
1	akla uygun gerçeklik
2	17 – 70 mm
3	UV ya da Skylight
4	anahtar ışık

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1	A
2	B
3	D
4	C
5	A
1	Y
2	D
3	D
4	Y
5	D
6	Y
1	düşük
2	estetik - teknik
3	karama
4	perdenin - yönü

KAYNAKÇA

- KELBY, Scot, **Dijital Fotoğrafçının El Kitabı**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2007.
- LANGFORD, Michel, **Yaratıcı Fotoğrafçılık**, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1998.
- KANBUROĞLU, **Basında Haber Fotoğrafı Kullanımı**, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Ankara, 2002.
- KILIÇ, Levent, **Fotoğrafa Başlarken**, Dost Yayınları, Eskişehir, 2002.
- **Muhabirin El Kitabı**, Anadolu Ajansı Yayını, Ankara.
- **Hürriyet Gazeteciliği**, Doğan Ofset, İstanbul, 2004.
- www.fotomuhabiri.com
- www.hurriyet.com.tr
- www.fotografya.net
- www.fotoğraf.net
- www.kameraarkası.com
- www.hipfoto.com
- www.ifsak.org.tr
- www.afsad.org.
- www.fotoalbum.
- Kaynak belirtilmeyen fotoğraflar Gökhan Gök'e aittir.